

Hodnocení koncepce desetileté školní docházky z pohledu učitelů mateřských škol

Nikola Křivánková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Nikola Křivánková
Osobní číslo: H160508
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: prezenční

Téma práce: Hodnocení koncepce desetileté školní docházky z pohledu učitelů mateřských škol

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o zavedení desetileté školní docházky v ČR.

Vymezení terminologie a teoretických východisek týkajících se povinného vzdělávání dětí od 5 let.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Balestrino, A., Grazzini, L., & Luporini, A. (2017). A normative justification of compulsory education. *Journal of Population Economic*, 30(2), 537–567.

Kolláriková, Z., & Pupala, B. (2010). Předškolní a primární pedagogika = Predškolská a elementárna pedagogika. Praha: Portál.

Kropáčková, J. (2008). Budeme mít prvňáčka: Rady pro rodiče dětí od 5 let. Praha: Portál.

Otevřelová, H. (2016). Školní zralost a připravenost. Praha: Portál.

Simonová, J., Potužníková, E., & Straková, J. (2017). Poslání a aktuální problémy předškolního vzdělávání – postoje a názory ředitelek mateřských škol. *Orbis Scholae*, 11(1), 71–92.

Šmelová, E., Petrová, A., & Suralová, E. (2012). Přípravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Michal Málek
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

10. října 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2019

Ve Zlíně dne 10. října 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Adriana Wiegerová
doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 17.12.2019

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je orientována na legislativní změny, které v České republice proběhly, a díky nim došlo ke změnám v předškolním vzdělávání. Od září roku 2017 bylo zavedeno povinné předškolní vzdělávání. Teoretická část obsahuje dosavadní poznatky o změnách povinné školní docházky a taktéž sumarizuje poznatky týkající se povinného vzdělávání dětí od 5 let. V praktické části jsou prezentovány názory učitelek mateřských škol ze Zlínského kraje právě na tuto legislativní změnu týkající se povinného předškolního vzdělávání. Z výsledků vyplývá, že učitelky mateřských škol zavedení povinného předškolního vzdělávání považují ve větší míře spíše za zbytečné.

Klíčová slova: desetiletá školní docházka, povinné předškolní vzdělávání

ABSTRACT

This Bachelor thesis is focusing on legislative changes in the Czech Republic which led to changes in pre-school education. Mandatory pre-school education came into effect in September 2017. The theoretical part includes up to date understanding of any changes to mandatory school attendance and also summarises findings relevant to the mandatory education of children from the age of 5. The opinions of kindergarten teachers regarding the legislative changes of mandatory pre-school education are included in this practical part. Based on results the implementation of mandatory pre-school education is overall deemed by kindergarten teachers to be unnecessary.

Keywords: 10 year school attendance, mandatory pre-school education

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, Mgr. Michalu Málkovi, za odborný dohled, dobré rady a cenné připomínky, které mi poskytnul při tvorbě mé bakalářské práce. Mé poděkování patří také dalším členům Ústavu školní pedagogiky z Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kteří byli vždy ochotni pomoci ať už radou či připomínkou.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA V HISTORICKÉ RETROSPEKTIVĚ.....	11
1.1 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA BĚHEM REFORMY MARIE TEREZIE.....	11
1.2 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA V DOBĚ VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKA.....	12
1.3 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA PO ROCE 1945	12
1.4 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA A JEJÍ ZMĚNY PO ROCE 1960	13
1.5 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA PO ROCE 1989	13
2 POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA	15
2.1 POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	15
2.1.1 Legislativní ukotvení předškolního vzdělávání	15
2.1.2 Úskalí povinného předškolního vzdělávání	18
3 MATEŘSKÁ ŠKOLA JAKO INSTITUCE ZAJIŠŤUJÍCÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKU	19
3.1 CÍLE PŘEDŠKOLNÍHO VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ	20
3.2 ŠKOLNÍ ZRALOST A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST	20
3.2.1 Školní zralost.....	21
3.2.2 Školní připravenost	21
3.3 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY ZÁKLADNÍCH ŠKOL.....	22
3.4 DĚTSKÉ SKUPINY.....	23
II PRAKTICKÁ ČÁST	25
4 VÝZKUM.....	26
4.1 VÝZKUMNÉ CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	26
4.2 HYPOTÉZY.....	27
4.3 VÝZKUMNÁ METODA	27
4.4 PŘEDVÝZKUM	28
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	28
4.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	28
5 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A INTERPRETACE DAT.....	29
5.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VYŠETŘENÉHO SOUBORU.....	29
5.2 VÝSLEDKY TRŽIDĚNÍ PRVNÍHO STUPNĚ	30
5.2.1 Názory na povinné předškolní vzdělávání	30
5.2.2 Názory na povinnou školní docházku	35
5.3 VÝSLEDKY TRŽIDĚNÍ DRUHÉHO STUPNĚ.....	38
5.3.1 Srovnání názorů učitelek z měst a obcí na povinné předškolní vzdělávání	38

5.3.2	Ověření pravdivosti hypotéz	47
5.4	VÝSLEDKY VÝZKUMU A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	51
5.4.1	Názory učitelů na povinné předškolní vzdělávání	51
5.4.2	Názory učitelů na povinnou školní docházku	54
5.5	ZÁVĚR VÝZKUMU	55
5.5.1	Odpovědi na výzkumné otázky dle získaných dat	55
5.5.2	Limity výzkumu	56
ZÁVĚR		58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....		62
SEZNAM GRAFŮ		63
SEZNAM PŘÍLOH.....		65

ÚVOD

V současné době prochází předškolní vzdělávání velkými změnami. Diskutovanými změnami je často vzdělávání dětí mladší tří let nebo povinné předškolní vzdělávání, které se týká posledního ročníku v mateřské škole.

Doposud byla v České republice pouze 9 letá povinná školní docházka. S nově přichozí legislativní změnou platnou od září roku 2017 se stává poslední rok v mateřské škole povinným, tím pádem vzniká povinnost desetileté povinné školní docházky. Z koncepce povinné školní docházky bylo vybráno právě téma povinného předškolního vzdělávání, které přináší rozporuplné názory a pocity všem učitelům mateřských škol. K tomu, aby dítě mělo bezproblémový přechod z mateřské školy do školy základní, jsou instituce zabývající se předškolní výchovou velmi podstatné. Povinné předškolní vzdělávání bylo zavedeno tedy také z toho důvodu (jedním z hlavních důvodů bylo přivedení do mateřské školy dětí ze sociálně znevýhodněných rodin), aby se dítě adaptovalo na školní prostředí a tím pádem usnadnilo přechod do základního vzdělávání.

Tématikou jako je předškolní vzdělávání, se zabývá spousta věhlasných odborníků z pedagogické oblasti. Jelikož je jich spousta, dojde ke zmínce alespoň některých z nich. Eva Opravilová (Předškolní pedagogika, 2016), Zuzana Kolláriková a Branislav Pupala (Předškolní a primární pedagogika = Předškolní a elementární pedagogika, 2001), Jitka Kendíková (Rok I.: změny v legislativě na příkladech ze školní praxe, 2018), Soňa Kořátková (Dítě a mateřská škola, 2008), Ilona Špaňhelová (Dítě v předškolním období, 2004), Alexandra Tomášová (Mateřskou školou ke školní připravenosti, 2012) a mnoho další jako např. Marie Těthalová, Pavla Petřů-Kicková nebo Jaroslava Štefflová, které především publikují do odborných periodik.

Tato bakalářská práce se zaměřila na vymezení teoretických východisek, které se týkají povinného vzdělávání dětí od 5 let, ale také na historickou retrospektivu povinné školní docházky jako takové. Cílem teoretické části tedy je sumarizovat dosavadní poznatky o povinné školní docházce a povinném předškolním vzdělávání. Cílem praktické části je zejména zmapovat názory učitelů mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání, respektive na povinnou školní docházku. Prostřednictvím dotazníku byly v tomto kvantitativním výzkumu zjišťovány názory učitelek mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání a to, zda se tato legislativní změna setkala s pozitivním či negativním ohlasem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ŠKOLNÍ DOCHÁZKA V HISTORICKÉ RETROSPEKTIVĚ

1.1 Školní docházka během reforem Marie Terezie

Vzhledem ke skutečnosti, že Rakousko začínalo být pozadu za vyspělejšími státy, musela Marie Terezie přistoupit ke změnám, ke kterým se zprvu příliš kladně nestavila. Majetek, který vlastnil jezuitský řád, přešel do studijního fondu, za účelem financování školské reformy. To měl být jakýsi střed mezi doposud platným církevním systémem a moderním školstvím, upřednostňujícím státní potřeby (Frais, 2005). Reforma vycházela z pruského školního řádu, který vznikl pod záštitou augustiánského opata a biskupa Johanna Ignaze Felbigera (Frais, 2005; Jůva & Jůva, 2007). Právě Johann Ignaz Felbiger na žádost Marie Terezie vypracoval koncem roku 1774 nový školní řád, v němž bylo nutné sladit pár nezbytností – podstatnou byla katolická víra, ale také poskytnutí nutných vědomostí, které se odrážely od stupně tehdejšího poznání (Frais, 2005). Tímto způsobem byla pozměněna struktura primárních škol (Jůva & Jůva, 2007).

Dá se tedy říct, že počátky povinné školní docházky jako takové datujeme do druhé poloviny 18. století v rámci tereziánských reforem. Došlo k zavedení školní docházky, která trvala šest let a probíhala hlavně ve vzniklých státních školách a to ve třech typech – v hlavních městech se jednalo o školy **normální**, v krajích o školy **hlavní** a v obcích to byly školy **triviální** (Jůva & Jůva, 2007). Bylo nutné nastavit jednotný vyučovací jazyk, tím se samozřejmě stala, i přes značnou kritiku, němčina (Frais, 2005). Na normálních školách probíhalo vyučování výhradně v němčině, na školách hlavních jen parciálně, kdežto na školách triviálních jen zřídka (Jůva & Jůva, 2007).

Všeobecná školní docházka se týkala dětí od 6 do 12 let. Na triviálních školách se vyučovalo čtení, psaní a počítání. Zatím se ale ještě nedalo hovořit o povinné školní docházce, neboť obzvlášť v čase, kdy se vykonávaly práce na polích, byly triviální školy téměř prázdné. Zatímco děti z bohatších vrstev se podrobovaly domácí výuce (Frais, 2005).

Zatímco struktura sekundárních škol byla změněna podle konceptu Gratiana Marxe. Jednalo se zprvu od absolvování pěti, později šesti tříd gymnázia, kde se vyučovalo německy, od třetího ročníku poté latinsky (Jůva & Jůva, 2007).

Zavedení povinné osmileté školní docházky v roce 1869 mělo velmi pozitivní vliv na tehdejší poměry v Evropě. Školský zákon z toho roku zřizoval na vesnicích osmiletou obecnou školu a ve městech tříletou školu měšťanskou. Během několika dalších let zaznala tato

reforma několik úlev a omezení (Jůva & Jůva, 2007). Tereziánské reformy je tedy možné považovat za úplný počátek povinné školní docházky.

1.2 Školní docházka v době vzniku samostatného Československa

I když v roce 1918 došlo ke vzniku samostatného československého státu, nedošlo ve školské soustavě k obzvláště výrazným změnám (Kasper & Kasperová, 2008). Vznik samostatného československého státu byl však podnětem k vyvolání diskuze týkající se koncepce tehdejší školské soustavy (Jůva & Jůva, 2007). Kvůli revoluční situaci, která po vzniku samostatného československého státu vznikla (Štverák, 1983), bylo nutné, aby všechny politické strany zahrnuly požadavky na demokratizaci školství (Štverák & Čadská, 1999) alespoň do svých volebních programů (Štverák, 1983).

S legislativní úpravou bylo poté možné se setkat v tzv. Malém školském zákonu, který vešel v platnost 13. července roku 1922, díky kterému proběhly ve školství změny v národně demokratickém duchu (Jůva & Jůva, 2007). Tímto zákonem č. 226/1922 Sb. z. a n. byla zavedena povinná osmiletá docházka v rámci celé republiky (týkala se Slovenska i Podkarpatské Rusi), byly zrušeny úlevy ve školní docházce, byl snížen počet žáků ve třídách, zavedla se koedukace na všech stupních škol a byla uznána rovnost učitelů i učitelek ze zákona (Štverák & Čadská, 1999). V tomto období tzv. malý školský zákon z roku 1922 sjednocoval délku povinné školní docházky. Zákon z roku 1948 o jednotné škole prodloužil osmiletou povinnou školní docházku na devět let, a tak došlo ke změně organizace školského systému (Morkes, 2010).

1.3 Školní docházka po roce 1945

Po skončení druhé světové války v roce 1945 nastala konečně šťastná chvíle pro naše školství. Otevřely se dveře novému rozvoji výchovně vzdělávacího systému v našich zemích, na kterém pracovali pedagogové (komunisté) již v odboji (Králíková, Nečasný & Spěváček, 1997). Na Slovensku bylo již 6. září 1944 dle rozhodnutí Slovenské národní rady na základě rozhodnutí revoluční Slovenské národní rady zestátněno celé školství. Ve skutečnosti to byl i konec církevních škol (Štverák, 1983).

Co se týká povinné školní docházky, tak zákonem z roku 1953 došlo ke zkrácení devítileté povinné školní docházky opět na osmiletou školní docházku. Kvůli nesnadné ekonomické situaci, se jak devítiletá povinná školní docházka, stejně jako délka studia na střední škole

zdála moc dlouhá. Tím pádem se prodloužila doba nástupu absolventů škol do pracovního poměru, což nebylo přínosné pro tehdejší národohospodářskou situaci. Došlo k náhradě obecných a městských škol, které dosud existovaly, základními školami osmiletými, jejichž ukončení bylo v podobě závěrečných zkoušek z jednoho výběrového předmětu a ze dvou povinných předmětů (Morkes, 2010).

1.4 Školní docházka a její změny po roce 1960

Zákonem z prosince roku 1960 se povinná školní docházka opět prodloužila na devět let. Cílem byla snaha o zlepšení národohospodářské situace. Současně nastala i změna školské organizace – vznikaly devítileté základní školy, na které navazovaly školy střední, které byly všeobecně zaměřeny. Všechny tyto změny vycházely z koncepce, kterou v roce 1958 vytyčil sjezd KSČ (Morkes, 2010).

Následující a konečné změny před listopadovou revolucí, které se týkaly délky povinné školní docházky, opět vycházely z materiálu ÚV KSČ (Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy) z července roku 1973. Tento dokument našel legislativní uplatnění v zákoně z 21. června 1978. Na jeho základě se povinná školní docházka prodloužila na deset let, přičemž se ale opět existující devítiletá povinná školní docházka zkrátila na osm let (první stupeň základních škol se skládal jen ze čtyř ročníků). Z toho vyplývá, že žáci měli povinnost dokončit povinnou školní docházku na střední škole. Za hlavní proud středního školství byla považována střední odborná učiliště (Morkes, 2010).

1.5 Školní docházka po roce 1989

Po listopadové revoluci v roce 1989 byla v následujícím roce, na základě novely školského zákona, zkrácena devítiletá školní docházka zpět na devět let a zároveň byla i základní škola prodloužena na devět let. Poslední, tedy devátý ročník, základní školy však nebyl pro žáky povinný, a tak měli žáci možnost ukončit studium na základní škole již v osmém ročníku a pokračovat na střední škole. Postupem času se však začal snižovat počet žáků navštěvujících devátý ročník základní školy, až došlo k tomu, že zbyl jen tzv. sběrný devátý ročník. V tomto ročníku se z velké části nakupili hlavně žáci, kteří neprojevovali zájem o další studium (Morkes, 2010).

Další novela školského zákona z červa roku 1955 měla řešit právě tuto nastalou situaci. Na základě této novely se stal devátý ročník všech základních škol opět povinným. Tím pádem se první ročník základní školy opět skládat z pěti ročníků (Morkes, 2010).

Dá se říci, že trvalo poměrně dlouhou dobu, než se délka povinné školní docházky ustálila na dobu 9 let. Můžeme tedy říci, že ustálení povinné školní docházky trvalo od jejího úplného počátku až do roku 1995, kdy došlo k ustálení povinné školní docházky trvající devět let.

2 POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA

Pilbauerová (2004, s. 23) uvádí, že „*délka základního vzdělávání dnes v ČR odpovídá povinné školní docházce.*“ S tímto tvrzením by dnes už však neuspěla, neboť Kendíková (2018) uvádí, že došlo k legislativní změně týkající se povinného předškolního vzdělávání platné od září roku 2017. Změna spojená s touto legislativní úpravou školského zákona stanovuje poslední rok v mateřské škole před nástupem do základní školy povinným.

2.1 Povinné předškolní vzdělávání

V uplynulých letech byl v rozvinutých zemích přikládán předškolnímu vzdělávání větší a větší význam a to ze strany pedagogické komunity, ale i samotných tvůrců vzdělávací politiky. Mnoho zemí se již setkalo s uzákoněním povinné účasti ve vyšších ročnících předškolního vzdělávání (Simonová, Potužníková & Straková, 2017).

Během roku 2014 otevřelo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR stále platnou formu pro dialog s odbornou veřejností a zástupci ústředních zájmových skupin ve vzdělávání. Do jedné z hlavních oblastí, které byly diskutovány, spadalo povinné předškolní vzdělávání v posledním roce v mateřské škole. Odůvodněním tohoto opatření, jehož postupné uskutečňování bylo plánované od začátku roku 2017, je hlavně snaha zajistit odpovídající přípravu pětiletých dětí k zahájení povinné školní docházky, která by tak snížila počty jejich odkladů (Opravitová, 2016).

Je však otázkou, zda tato legislativní změna bude mít pozitivní dopad právě na děti, na které byla mířena. Neboť není dána maximální absence, kterou je nutné dodržet, tudíž je možné, aby dítě bylo po řádném omluvení po celý rok v domácím prostředí.

2.1.1 Legislativní ukotvení předškolního vzdělávání

Ústřední legislativní normou je zákon číslo 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění. Jedná se o předpis, který přináší všeobecná pravidla vzdělávání od mateřské školy, přes základní školy a školy střední až k vyšším odborným školám. Od 1. 9. 2016 vstoupily v platnost některé významné zákonodárné změny ve školském zákoně. Jedná se hlavně o tzv. inkluzivní novelu školského zákona, nově vzniklou předváděcí vyhlášku a změny v dalších na to navazujících předpisech. Během roku došlo k dalším novelám školského zákona i prováděcích předpisů. Přestože se zdá, že to s procesem inkluze nesouvisí, opak je však pravdou.

Myslíme tím hlavně nově zavedený povinný rok předškolní docházky. Hlavním cílem této kapitoly však není zaobírat se všemi legislativními změnami v této oblasti, ale zaměřit se na legislativu povinného předškolního vzdělávání (Kendíková, 2018).

K legislativní změně, která se týká povinného předškolního vzdělávání, došlo v září roku 2017, kdy tato změna nabyla své účinnosti. Především ze strany zákonných zástupců dětí docházelo k řadě emotivních odezev, jelikož se jich tato ustanovení týkala (Kendíková, 2018).

Ve školském zákonu přibyl § 34a, který stanovuje, že se poslední rok docházky do mateřské školy stává povinným (Kendíková, 2018). Tato povinnost se dle školského zákona týká všech dětí (výjimkou jsou děti s hlubokým mentálním postižením), jejichž délka pobytu v rámci území České republiky, je delší než 90 dnů, a to počítaje děti cizích občanů, kteří zde mají povolený pobyt (Štefflová, 2015).

Rodiče všech dětí, kterým do 31. srpna bude pět let, mají povinnost své dítě zapsat do mateřské školy právě v tomto kalendářním roce (Pikartová, 2017).

Povinné vzdělávání dětí od 5 let je uskutečňováno prostřednictvím denní docházky v pracovních dnech. S tím povinným předškolním vzděláváním se také pojí změny týkající se uvolňování dětí ze vzdělávání. Jak uvádí 4 odstavec školského zákona § 34a: „*Podmínky pro uvolňování ze vzdělávání a omlouvání jejich neúčasti ve vzdělávání stanoví školní řád. Ředitel mateřské školy je oprávněn požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte; zákonný zástupce je povinen doložit důvody nepřítomnosti dítěte nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy*“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., § 34a, odstavec 4). Dá se tedy říci, že toto ustanovení je shodné s omlouváním absence žáků na základních školách zákonnými zástupci, ale stejně tak na školách středních (Kendíková, 2018).

Kendíková (2018) uvádí, že aby došlo k naplnění nově zavedeného § 34a školského zákona, je možné povinné předškolní vzdělávání uskutečňovat i jiným způsobem než pravidelnou denní docházkou do vzdělávání. Dle klíčové legislativní normy lze takto učinit hned třemi možnými způsoby:

- a. individuální vzděláváním dítěte, které se koná bez pravidelné denní docházky dítěte do mateřské školy,
- b. vzdělávání v přípravné třídě základní školy a ve třídě speciálního stupně základní školy speciální,

- c. vzdělávání v zahraniční škole na území České republiky, ve které ministerstvo povolilo plnění povinné školní docházky.

Když bude dítě plnit povinnou předškolní docházku, jeho zákonný zástupce je povinen nahlásit řediteli spádové mateřské školy, jakým způsobem bude plnění povinného předškolního vzdělávání uskutečňováno. Zákonný zástupce dítěte je povinen toto oznámit minimálně tři měsíce před zahájením školního roku, ve kterém povinné předškolní vzdělávání dítěte začíná (Kendíková, 2018).

§ 34b navazuje na § 34 a školského zákona, ve kterém jsou popsány podmínky individuálního vzdělávání dítěte, které takto účastní povinného vzdělávání dětí od 5 let. Jak již bylo zmíněno, má zákonný zástupce takového dítěte především povinnosti vůči řediteli spádové mateřské školy (Kendíková, 2018). Odstavec 1 § 34b říká: „*Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, je zákonný zástupce povinen toto oznámení učinit nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku. V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání dítěte doručeno řediteli mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání*“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., § 34b, odstavec 1).

Ředitel mateřské školy má také dané povinnosti, a to mimo jiné doporučit zákonnému zástupci dítěte, které je individuálně vzděláváno, oblasti, ve kterých by mělo být dítě vzděláváno. Tyto oblasti vycházejí z nejvyššího možného vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Mateřská škola ověřuje výši úrovně osvojování předpokládaných výstupů v určitých oblastech a popřípadě může doporučit zákonnému zástupci další postup při vzdělávání. Způsoby takového ověřování, včetně náhradních termínů, stanoví školní řád. Zákonný zástupce dítěte, které je individuálně vzděláváno, musí zajistit účast dítěte u ověřování. Pokud tak zákonný zástupce dítěte nekoná, ukončí ředitel mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání, individuální vzdělávání dítěte. Odvolání se proti rozhodnutí ředitele mateřské školy o individuálním vzdělávání dítěte nemá suspenzivní (odkladný) účinek. Jestliže bylo individuální vzdělávání dítěte daným způsobem ukončeno, není možnost jej znovu realizovat. Výdaje, které se spojují s individuálním vzděláváním dítěte, hradí sám zákonný zástupce dítěte. Ovšem s výjimkou speciálních kompenzačních pomůcek a dalších výdajů na činnost mateřské školy, do níž bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání (Kendíková, 2018).

2.1.2 Úskalí povinného předškolního vzdělávání

Zprvu se může povinné předškolní vzdělávání jevit jako ideální řešení k tomu, aby děti byly na vstup do základní školy dostatečně způsobilé. Podle statistik navštěvuje mateřskou školu 90 % dětí předškolního věku. 9 % předškolních dětí ze zbylých 10 % navštěvuje alternativní předškolní zařízení. Pouze jedno procento naší populace nastupuje do základní školy rovnou z domova. Konkrétně kvůli tomuto zbylému procentu bylo usilováno a zavedení povinné docházky do mateřské školy (Štefflová, 2015), jejímž cílem bylo, aby mateřské školy začaly navštěvovat i děti ze sociálně slabších rodin (Těthalová, 2015). Právě na tuto část obyvatel je vyvíjen přes v případě, že v povinném předškolním vzdělávání vidí problém. A proto to budou právě tyto rodiny vnímat jako nátlak ze strany většinové společnosti (Těthalová, 2017).

Někteří odborníci se shodují na tom, že z povinnosti vzdělávání dětí od 5 let vychází řada potíží (Těthalová, 2017). „*A to jak pro mateřské školy, tak pro rodiče, kteří mají o kvalitní rozvoj svého dítěte v rodinném prostředí či o kvalitní institucionální předškolní vzdělávání opravdu zájem*“ (Těthalová, 2017, s. 14). Dá se říct, že tato změna může být považována za zásah do práva rodiny týkající se výchovy dítěte, jelikož instituce zabývající se výchovou dětí předškolního věku pouze doplňují a podporují výchovu v rodině (Petrů-Kicková & Těthalová, 2017; Těthalová, 2017). Dojde také k navýšení administrativy pro mateřské školy týkající se především omlouvání dětí, ale také administrativa spojená s možným individuálním vzděláváním (Těthalová, 2017). Jelikož není stanovena maximální doba absence, je možno mít dítě po omluvení celý rok doma bez potřeby řešit individuální vzdělávání (Těthalová, 2017).

Pozitiva v povinném předškolním vzdělávání lze spatřovat jen v tom případě, „*pokud v mateřské škole působí učitelky, které plně respektují jedinečnost každého dítěte a jednají s dítětem v souladu s jeho individuálními potřebami a zájmy*“ (Těthalová, 2017, s. 14–15).

3 MATEŘSKÁ ŠKOLA JAKO INSTITUCE ZAJIŠŤUJÍCÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKU

„Všechno, co opravdu potřebuji znát o tom, jak žít, co dělat a jak vůbec být, jsem se naučil v mateřské škole.“

Robert Fulghum

„Mateřská škola je instituce, která oficiálně zabezpečuje edukaci před vstupem do základní školy, je však institucionálně zakotvena v rámci soustavy škol jako druh školy, což indikuje velmi podobná pravidla pro její organizaci, provoz i samotnou edukační činnost“ (Majerčíková, Kasáčová & Kočvarová, 2015, s. 13).

Další skutečností je také to, že dnes už není možné předškolní vzdělávání dávat do souvislosti pouze s dětmi ve věku od 3 do 6 let (Majerčíková, Kasáčová & Kočvarová, 2015). Majerčíková, Kasáčová & Kočvarová (2015) však vnímají spíše problém se slovním spojením předškolní vzdělávání, neboť se poukazuje na to, že instituce zabývající se právě tímto vzděláváním, jsou spojeny pouze s konkrétní věkovou skupinou a to s dětmi ve věkovém rozpětí mezi 3 až 6 roky.

Často je kladena otázka ze strany rodičů, jestli je vůbec nutné před nástupem do základní školy mateřskou školu navštěvovat (Špaňhelová, 2004). Dle názoru Špaňhelové (2004), který uvádí ve své publikaci, není nezbytné, aby dítě mateřskou školu před nástupem do základní školy navštěvovalo. Dnes už však tento názor za žádnou cenu neobstojí, jelikož od 1. září 2017 se stal poslední rok v mateřské škole povinným.

Balestrino, Grazzini & Luporini (2017) pohlíží na povinné vzdělávání také z pohledu ekonomického. Je evidentní, že každá rodina má různé zdroje a možnosti, ale i přesto všechno by dětem mělo být zajištěno vzdělávání tak, aby bylo pro všechny rovné. Pokud je zajištěna všem tatáž dostupnost vzdělávání, dá se říci, že mají všichni stejné šance.

Prostředí, kterým je předškolní dítě obklopeno, se významným způsobem podílí na osobnostním rozvoji dítěte, ať už plánovitě, záměrně či nahodile (Tomášová, 2012). Stejně tak uvádí i Kropáčková (2008) ve své publikaci, kde říká, že díky pedagogickým výzkumům byly prokázány pozitivní dopady organizované předškolní výchovy na další vývoj dětí. V raném věku dítěte má významný vliv rodinné prostředí, v němž dítě vyrůstá, jelikož na něj působí po nejdelší dobu jeho každodenního života (Tomášová, 2012).

3.1 Cíle předškolního výchovy a vzdělávání

Chápání předškolního vzdělávání a výchovy, která je spojena s přípravou dětí předškolního věku na vstup do základní školy, je spojeno především s plnohodnotným prožitím předškolního věku v mateřské škole. Cíle předškolního vzdělávání jsou stanoveny školským zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Tomášová, 2012) ve znění „*Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami*“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., § 33) a Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (Tomášová, 2012).

Jak uvádí Šmelová & Prášilová (2018) je velmi důležité, aby došlo ke správnému pochopení cílů předškolního vzdělávání, neboť toto porozumění je klíčové pro plánování na všech úrovních.

3.2 Školní zralost a školní připravenost

V rámci České republiky je dáno, že s dovršením 6. roku může dítě zahájit vzdělávání na základní škole. Není však už ale dáno, že je dítě pro školu zralé a připravené (Budíková, Krušinová & Kuncová, 2004).

Školní zralost a připravenost v dnešní době neodmyslitelně patří k předškolnímu vzdělávání a to konkrétně k poslednímu roku předškolní docházky. Ale i přesto se naskytuje otázka, která se kolem školní zralosti a připravenosti, točí a to ta, zda dítě cíleně na vstup do základní školy připravovat či ne. Bednářová & Šmardová (2010) uvádí, že se objevují jak zastánci spontaneity dítěte, kteří by žádným způsobem do bezprostředního rozvoje dítěte nezasahovali – k předškolní výchově se staví spíše kriticky. Ale jsou zde i zastánci toho, že na vstup do základní školy by dítě mělo být soustavně a jemu přirozeně připravováno.

Tyto dva termíny jsou však mnohdy pojímány synonymně a tudíž dochází k jejich zaměňování, i když se dá říci, že oba tyto termíny vyjadřují daný stav kvality vývoje dítěte, který by měl ručit za zvládnutí požadavků, které přinese vzdělávání na základní škole (Kořát-

ková, 2008). Dnes se pojmy školní zralost a školní připravenost do určité míry překrývají a doplňují (Dandová, Kropáčková, Nádvorníková, Pravcová & Příkazská, 2018).

3.2.1 Školní zralost

Ke školní zralosti lze nalézt hned několik definic. Dá se říci, že se jedná o nejvíce proslulý a používaný pojem, kterým lze pojmenovat, že dítě dosáhlo požadovaného stupně ve vývoji těsně před zahájením docházky do základní školy (Kropáčková, 2008).

Bednářová & Šmardová (2010) chápou školní zralost jako určitý stupeň vývoje, kterého dítě dosáhlo v oblasti mentální, fyzické, ale i emocionálně-sociální tak, aby se dítě mohlo bez jakýchkoliv problémů podílet na procesu výchovy a vzdělávání. Školní zralost také „v pedagogicko-psychologickém pojetí znamená stav dítěte projevující se v takové úrovni jeho organismu, která mu umožňuje adaptaci na prostředí školy“ (Průcha, Walterová, & Mareš, 2003, s. 243 in Tomášová 2012). Avšak nejčastější bývá školní zralost vystižena jako stav dítěte, který by měl vystihovat jeho zdravotní, sociální a psychickou způsobilost začít školní docházku (Dandová, Kropáčková, Nádvorníková, Pravcová & Příkazská, 2018).

Můžeme tedy říci, že do školní zralosti se zahrnuje rozvoj z pohledu fyzické zralosti (kam spadají fyzické předpoklady jako váha, výška, kvalita zdraví nebo taky výměna mléčného chrupu za stálý) a psychické zralosti (která zahrnuje míru citové a sociální vyspělosti, kognitivní úroveň nebo kvalitu vyjadřování). Jaká je míra zralosti v již zmíněných oblastech odborně posuzují specialisté, jako jsou psychologové a pediatři (Koťátková, 2008).

3.2.2 Školní připravenost

Školní připravenost poukazuje na stupeň připravenosti dítěte k tomu, aby mohlo zahájit školní vzdělávání avšak z pohledu pedagogického (Koťátková, 2008).

Koťátková (2008, s. 114) chápe školní připravenost „jako způsobilost a stav rozvoje obecných a praktických vědomostí, dovedností a návyků, které umožní dítěti pokračovat ve svém vývoji prostřednictvím školní vzdělávání.“. Zatímco Kropáčková (2008, s. 15) popisuje školní připravenost „jako aktuální stav rozvoje osobnosti dítěte ve všech oblastech s přihlédnutím k vnitřním vývojovým předpokladům i vnějším výchovným podmínkám. Konkrétně zahrnuje vyspělost psychickou (tzn. rozumovou, sociální, emoční a pracovní, jazykovou, motorickou), podmíněnou biologickým zráním organismu, a vlivy prostředí.“

Tuto způsobilost jako takovou posuzuje hlavně pedagog, ať už se jedná o učitele v mateřské či základní škole nebo zaměstnance pedagogicko-psychologické poradny (Kotátková, 2008). Školní připravenost považujeme za „historicky“ se vyvíjející charakteristiku, na kterou má vliv měnící se koncepce výchovně-vzdělávací praxe. Je tedy nezbytné přemýšlet o připravenosti dítěte pro určitý školní systém (Kolláriková & Pupala, 2010). Kolláriková & Pupala (2010) uvádí, že o školní připravenosti se mluví jako o souhrnné charakteristice, která má určitý stupeň biologického a psychického vývoje dítěte, sociální a výchovné vlivy a požadavky školy.

3.3 Přípravné třídy základních škol

Hlavní pravidla, která souvisejí jak se zřizováním, tak s fungováním přípravných tříd poskytuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění, a také tomu náležející prováděcí předpis č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých předpisech uskutečňování povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů (Kendíková, 2018).

Přípravné třídy pro děti vznikaly na základě metodických pokynů MŠMT „*ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele – asistenta učitele*“ Tento postup byl uveden ministerstvem po tříletém pokusném ověřování přípravných tříd, na jehož základě mohly být od školního roku 2000/2001 přípravné třídy zřizovány mateřskou školou nebo ředitelem školy, mimořádně školou speciální se souhlasem zřizovatele (Němec, 2005, s. 11).

„*Od 1. 1. 2005 v souladu s novým zákonem č. 561 o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) mohou být přípravné třídy zakládány podle § 47 obcí, svazkem obcí, nebo krajem se souhlasem krajského úřadu*“ (Němec, 2005, s. 11). Dle již uvedeného paragrafu jsou přípravné třídy zřizovány právě pro děti, které se nacházejí v posledním ročníku mateřské školy, před vstupem na základní školu. Týká se to zejména sociálně znevýhodněných dětí, u kterých se předpokládá, že docházkou do přípravné třídy se jejich vývoj vyrovná. O tom, zda bude dítě zařazeno do této přípravné třídy základní školy, má rozhodující slovo ředitel školy. Takto ředitel školy rozhoduje na základě žádosti, kterou podá zákonný zástupce dítěte. Ten však musí k žádosti přiložit písemné doporučení z pedagogicko-psychologické poradny. V současnosti by měl být obsah vzdě-

lávání v připravených třídách měl stanoven na základě školního vzdělávacího programu (Němec, 2005).

V rámci přípravných tříd základních škol může být také plněno povinné předškolní vzdělávání.

„Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, které často mají odklad povinné školní docházky, se přípravná třída obvykle jeví jako ideální řešení. Mnohé z nich totiž nejsou v některých ohledech ještě dostatečně zralé na to, aby mohly bez potíží nastoupit do první třídy“ (Kendíková, 2018, s. 36). Právě v těchto třídách mají tyto děti rozličné možnosti. První z nich je šance dozrát, ale také příležitost poznat školní zázemí a také režim, který je toho součástí, osvojit si pracovní návyky a začlenit se do právě vznikajícího kolektivu stejně starých dětí. S dětmi, které mají diagnostikovanou poruchu ať už učení či chování, je snahou začít pracovat na jejich vyrovnání. Pokud se v přípravných třídách objevují žáci s rozdílným mateřským jazykem, snahou je rozvíjet jak jejich slovní zásobu, tak komunikaci mezi dětmi navzájem, ale i s dospělými osobami. Díky tomu, že nejvyšší počet žáků v přípravných třídách je dán počtem 15, je možné, aby se pak učitel mohl každému z dětí věnovat individuálně a tím pádem, rozeznat zvláštnosti každého dítěte (Kendíková, 2018).

3.4 Dětské skupiny

„Zákon předpokládá možnost vzniku nekomerčních kolektivních zařízení péče o děti, která mohou být zřizována občanskými sdruženími, církevními právníckými osobami, obecně prospěšnými společnostmi, zaměstnavateli, územními samosprávnými celky či organizačními složkami státu. Splnění zákonných podmínek provozu a personálního zajištění služby, umožňuje evidenci na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR, a tím jejich vyčlenění z režimu živnostenského podnikání“ (Pemová & Ptáček, 2013, s. 82).

Odlíšnost již zmíněných zařízení podle zákona o službách péče o děti a mateřských škol je mimo jiné od rozdílných legislativních předpisů je hlavně v jejich záměru. Služby péče o děti nespádají pod školská zařízení a taky jejich účelem není děti vzdělávat. Hlavním smyslem je možnost podpory začlenění rodičů dětí předškolního věku na trh práce. Jejich cílem zejména snaha pomoci rodičům těchto dětí naplnit své ekonomické zájmy a potřeby, ať už se týkají podnikání, zaměstnání či případného studia rodičů (Pemová & Ptáček, 2013).

Tato služba se týká pravidelného a opakovaného pobytu dětí, které zařízení navštěvují. Nejedná se však o pobyt nepřetržitý. Tzn., že jde o zřízení, která poskytují pouze občasnou péči o děti (Pemová & Ptáček, 2013). Pemová & Ptáček (2013) také uvádí, že k tomu, aby tato služba mohla být poskytována, jsou určeny prostory, nikoli však domácí prostředí dítěte. Služby jsou pro děti, kterým byla z jakýchkoliv důvodů odmítnuta docházka do veřejné mateřské školy.

Klíčovým úkolem těchto předškolních zařízení je vytvořit valné podmínky k tomu, aby vzděláváním dětí byly co nejvíce podporovány individuální možnosti rozvoje dětí, aby při opouštění tohoto zařízení bylo dítě na vyhovující úrovni, která je pro něj dosažitelná. V rámci tohoto zařízení jsou respektovány individuální potřeby každého dítěte a tímto způsobem je k nim také přistupováno. Vzhledem k tomu, že se předpokládá, že dítě bude toto zařízení navštěvovat až do nástupu do základní školy, musí být zpracován individuální plán dítěte, který je pověřeným pracovníkem zpracováván a pravidelně vyhodnocován zvláště se zřetelem na to, aby dítě bylo připravené pro vstup do základní školy (Pemová & Ptáček, 2013).

Proto je otázkou, zda je vhodné a adekvátní uskutečňovat individuální vzdělávání docházkou do dětské skupiny místo mateřské školy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Cílem praktické části mé bakalářské práce je zmapovat názory učitelů mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání, respektive na povinnou školní docházku.

Jedná se o kvantitativní typ výzkumu, který má relační výzkumný problém. Gavora (2010) uvádí, že relační výzkumný problém dává do souvislosti či vztahu určité činitele nebo jevy. Při relačním výzkumném problému zjišťujeme, jestli je vůbec nějaká spojitost mezi zkoumanými proměnnými (Gavora, 2010).

4.1 Výzkumné cíle a výzkumné otázky

Ještě před samotnou realizací výzkumu jsem si stanovila výzkumné cíle. Jeden hlavní výzkumný cíl a tři vedlejší výzkumné cíle. Z těchto výzkumných cílů mně vyplynuly také výzkumné otázky – jedna hlavní výzkumná otázka a tři vedlejší výzkumné otázky.

Hlavní výzkumný cíl:

- Zmapovat názory učitelů mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání, respektive na povinnou školní docházku.

Dílčí výzkumné cíle:

1. Zjistit názory učitelů mateřských škol z obcí na povinné předškolní vzdělávání.
2. Zjistit názory učitelů mateřských škol z měst na povinné předškolní vzdělávání.
3. Zmapovat, jaký vliv má vzdělání učitelů mateřských škol na jejich názory o povinné školní docházce.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaké jsou názory učitelů mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání, respektive na povinnou školní docházku?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaké jsou názory učitelů mateřských škol z obcí na povinné předškolní vzdělávání?
2. Jaké jsou názory učitelů mateřských škol z měst na povinné předškolní vzdělávání?
3. Jaký má vliv vzdělání učitelů mateřských škol na jejich názory týkající se povinné školní docházky?

4.2 Hypotézy

„*Hypotéza je vědecký předpoklad*“ (Gavora, 2010, s. 63).

H1: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře souhlasí s 10 letou povinnou školní docházkou než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

H2: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s 9 letou povinnou školní docházkou než učitelé se středním vzděláním.

H3: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s nutností zavedení povinné školní docházky než učitelé se středním vzděláním.

H4: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře nesouhlasí s nutností zavedení povinné školní docházky než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

H5: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s tím, že povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte než učitelé se středním vzděláním.

H6: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře nesouhlasí s tím, že povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

H7: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře souhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

H8: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře nesouhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání než učitelé se středním vzděláním.

4.3 Výzkumná metoda

Jak už bylo řečeno, jedná se o kvantitativní typ výzkumu, kdy zvolenou výzkumnou metodou byl dotazník.

Na začátku dotazník obsahoval úvodní oslovení respondentů, kde byl vysvětlen účel a způsob zpracování dotazníku. Samotný dotazník se skládal celkem ze 14 otázek. Z toho 11 otázek v dotazníku bylo uzavřeného typu – 10 otázek dichotomických a 1 otázka polytomická výběrová, zbylé 3 otázky byly otevřeného typu. Jak dichotomické, tak polytomické otázky nabízely také variantu odpovědi „*nedokážu se vyjádřit*“. Tím jsem se vyhnula nucení respondenta k odpovědi „*souhlasím/nesouhlasím*“.

Demografické charakteristiky respondenta jsem získala na základě prvních dvou odpovědí: úroveň dosaženého vzdělání a místo působení (obec/město). 8 otázek bylo mířeno na problematiku povinného předškolního vzdělávání a zbylé 4 otázky se týkaly povinné školní docházky jako takové.

4.4 Předvýzkum

Před realizací samotného výzkumu byl proveden předvýzkum, díky kterému bylo možné odhalit při vzniku dotazníku nějaké nedokonalosti, zlepšení orientace v oblasti výzkumného problému a zpřesnění definování hypotéz. Realizace předvýzkumu proběhla distribucí dotazníku 10 učitelkám mateřských škol ve Zlínském kraji. Vzhledem k tomu, že předvýzkum proběhl bez jakýchkoliv problémů, bylo možné dotazník distribuovat výzkumnému souboru.

4.5 Výzkumný soubor

V rámci mého kvantitativního výzkumu jsou za výzkumný soubor považovány učitelky mateřských škol ze Zlínského kraje. Výzkumný soubor byl vytvořen dostupným výběrem a je tvořen 55 učitelkami mateřských škol na území Zlínského kraje.

Dotazníkové šetření probíhalo od 4. března do 1. dubna 2019.

4.6 Způsob zpracování dat

Zpracování dotazníků bylo provedeno v programu Microsoft Excel. Zpracování proběhlo ve třech následujících krocích:

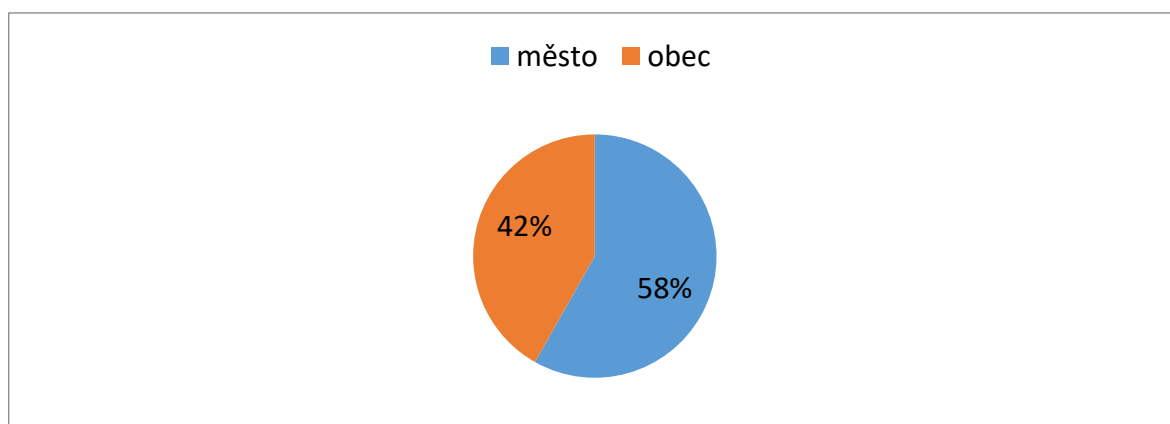
1. část představuje primární informace o výzkumném souboru,
2. část obsahuje třídění prvního stupně, v rámci kterého byla do tabulek zpracována četnost odpovědí ke každé otázce v dotazníku a následně byla tato data převedena do grafů,
3. část prezentuje třídění dat druhého stupně, v rámci kterého došlo k ověřování platnosti definovaných hypotéz.

5 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A INTERPRETACE DAT

5.1 Základní charakteristiky vyšetřené souboru

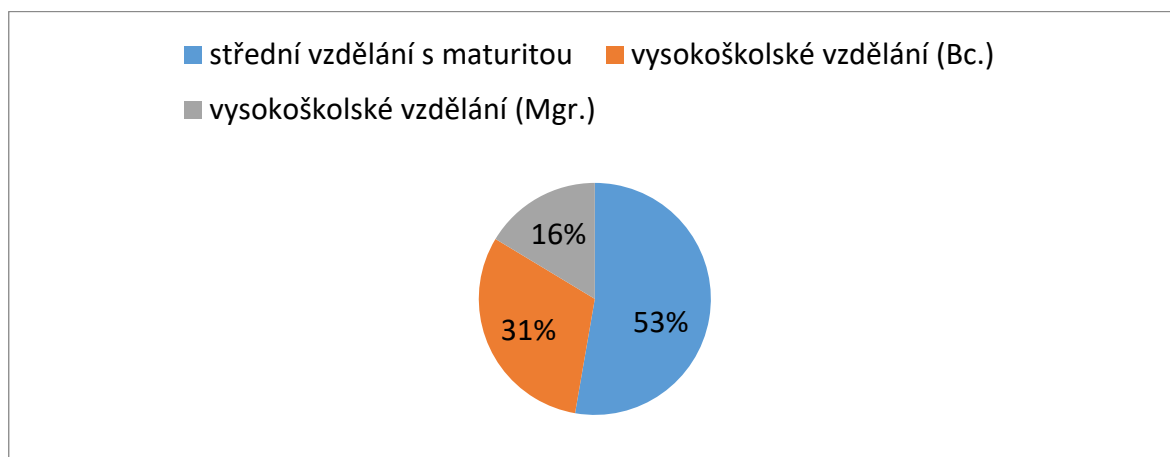
Dotazník byl rozdán celkem mezi 65 učitelek z dostupných mateřských škol ve Zlínském kraji. Dotazníky byly navraceny v počtu 55, což činí 84,62 %.

Z toho bylo 23 dotazníků vráceno učitelkami působících v obcích a 32 dotazníků vráceno učitelkami působících ve městech.

Graf 1 Četnost respondentů podle místa působení

V analyzovaném souboru se nacházelo 29 učitelek se středoškolským vzděláním s maturitou, 17 učitelek s vysokoškolským vzděláním nižšího stupně a učitelek s vysokoškolským vzděláním vyššího stupně bylo celkem 9.

Graf 2 Četnost respondentů podle úrovně dosaženého vzdělání

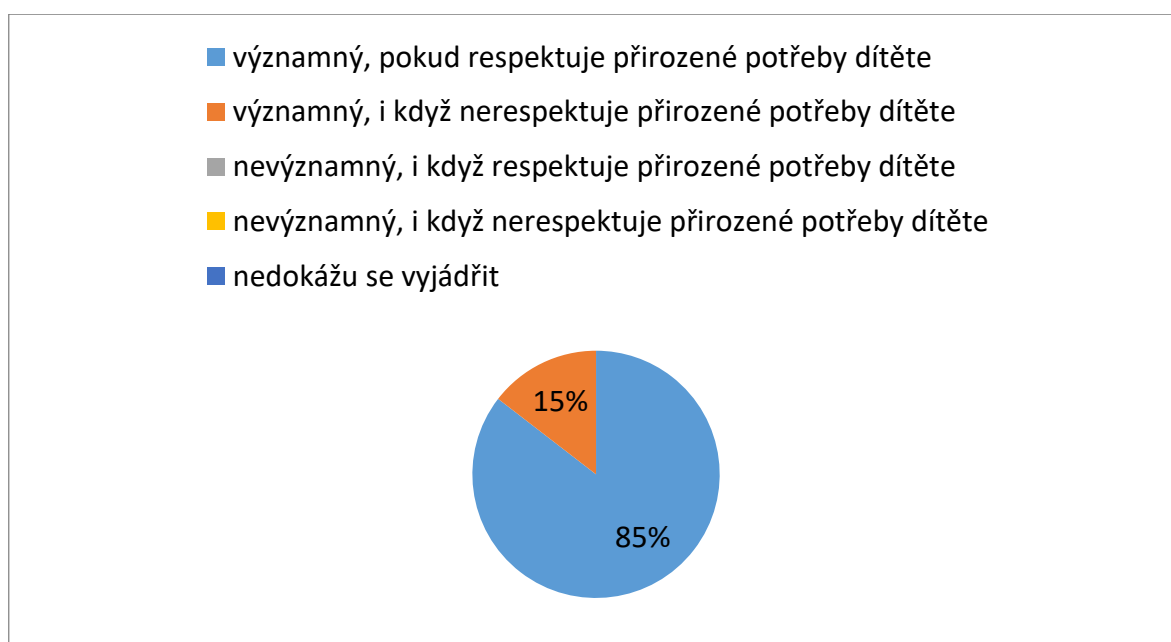
5.2 Výsledky třídění prvního stupně

Položky, které se v dotazníku nacházejí, je možné rozdělit do dvou oblastí – oblast zabývající se povinným předškolním vzděláváním a oblast zabývající se povinnou školní docházkou.

5.2.1 Názory na povinné předškolní vzdělávání

Otázka č. 1: Jaký význam má mateřská škola pro dítě?

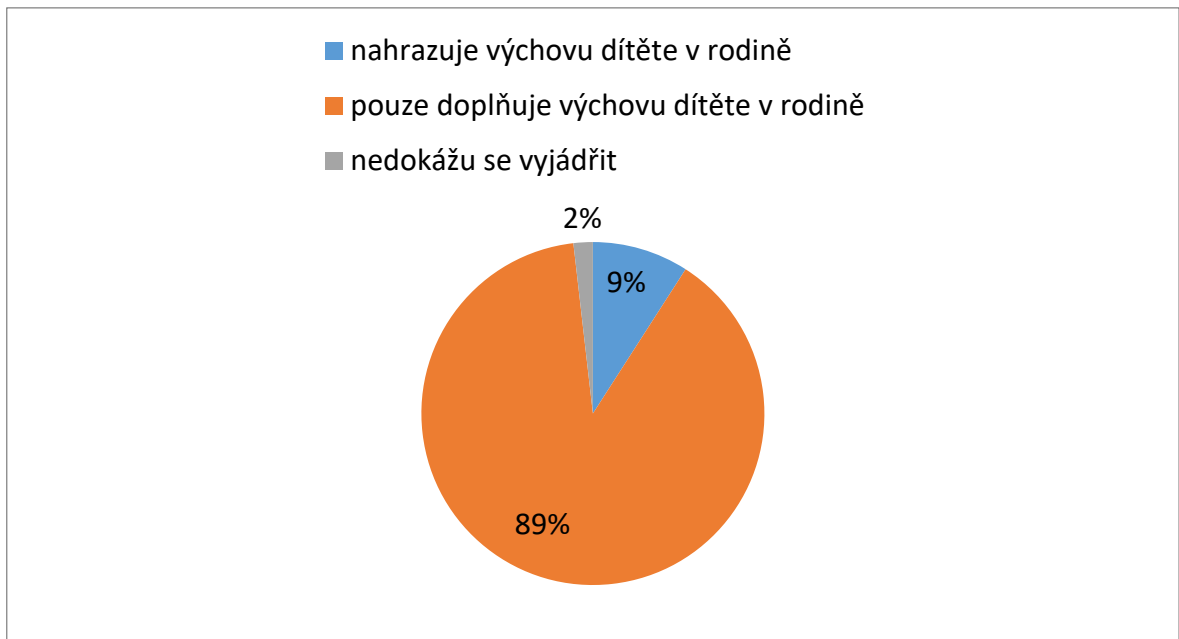
Odpověď „významný, pokud respektuje přirozené potřeby dítěte“ uvedlo 47 respondentů, „významný, i když nerespektuje přirozené potřeby dítěte“ 8 respondentů. Odpovědi „nevýznamný, i když respektuje přirozené potřeby dítěte“, „nevýznamný, i když nerespektuje přirozené potřeby dítěte“ a „nedokážu se vyjádřit“ nezvolil žádný z respondentů.

Graf 3 Význam mateřské školy pro dítě

Otázka č. 2: Jakou zastává mateřská škola funkci ve výchově dítěte?

Odpověď „nahrazuje výchovu dítěte v rodině“ uvedlo 5 respondentů, „pouze doplňuje výchovu v rodině“ 49 respondentů a „nedokážu se vyjádřit“ 1 respondent.

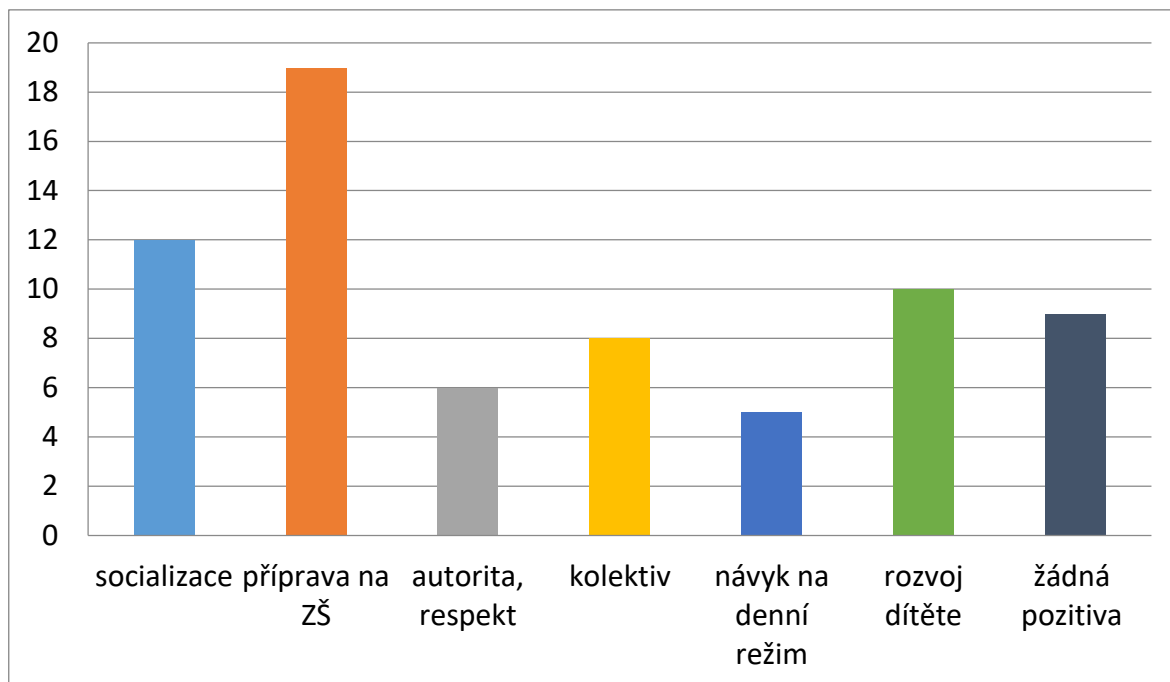

Graf 4 Funkce mateřské školy ve výchově dítěte

Otázka č. 3: V čem spatřujete pozitiva povinného předškolního vzdělávání?

Jednalo se o otevřenou otázku. Učitelé volili pozitiva, jako jsou socializace, příprava dítěte na základní školu, setkání se s autoritou, učení se respektu k ní, navykání si na kolektiv v mateřské škole, stejně jako na denní režim, rozvoj dítěte, ale také nespatřují v povinném předškolním vzdělávání žádná pozitiva.

Odpověď „socializace“ zvolilo 17 % respondentů, „příprava na ZŠ“ 28 % respondentů, „autorita, respekt“ 9 % respondentů, „kolektiv“ 12 % respondentů, „návyk na denní režim“ 7 % respondentů, „rozvoj dítěte“ 14 % respondentů a „žádná pozitiva“ v povinném předškolním vzdělávání spatřuje 13 % respondentů.

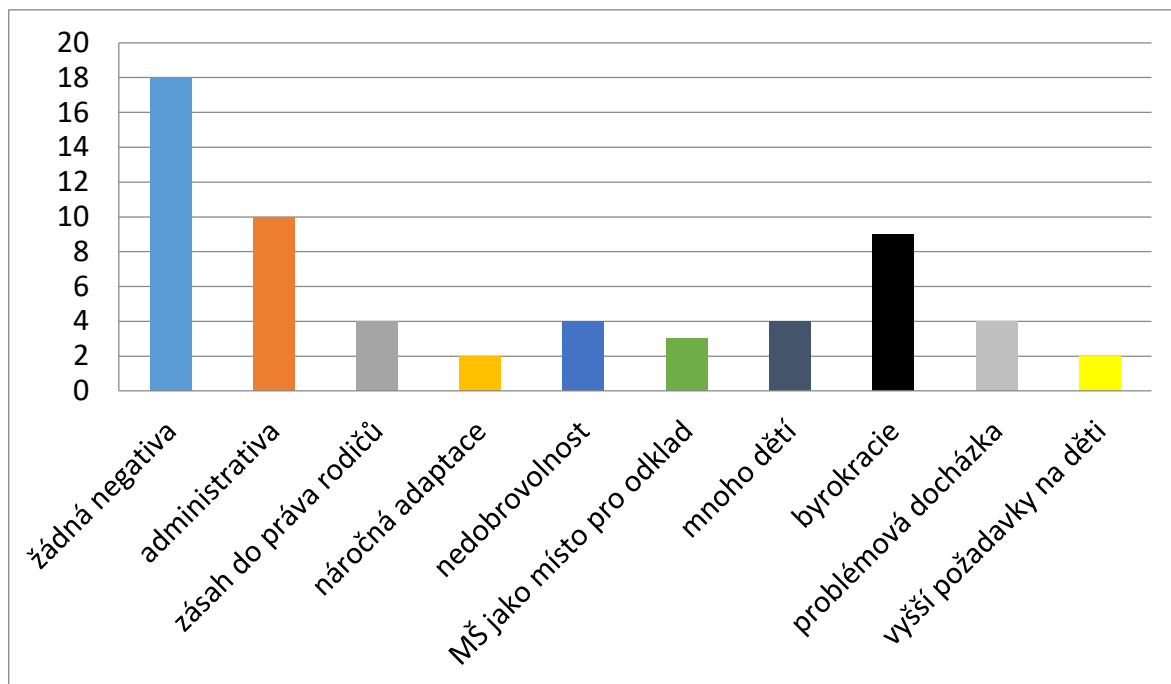

Graf 5 Pozitiva povinného předškolního vzdělávání

Otázka č. 4: V čem spatřujete negativa povinného předškolního vzdělávání?

Jednalo se o otevřenou otázku. Učitelé volili negativa, jako jsou administrativa spojená s povinným předškolním vzděláváním, považují ho za zásah do práv rodičů, pro dítě, které nastoupilo do mateřské školy prvně teprve v posledním povinném ročníku, je náročná adaptace, je nedobrovolné, mateřská škola je považována jako odkladiště, mnoho dětí v mateřských školách, také je problémová docházka do mateřské školy a jsou na děti kladeny vyšší požadavky. Někteří učitelé ale také nespátřují žádná negativa.

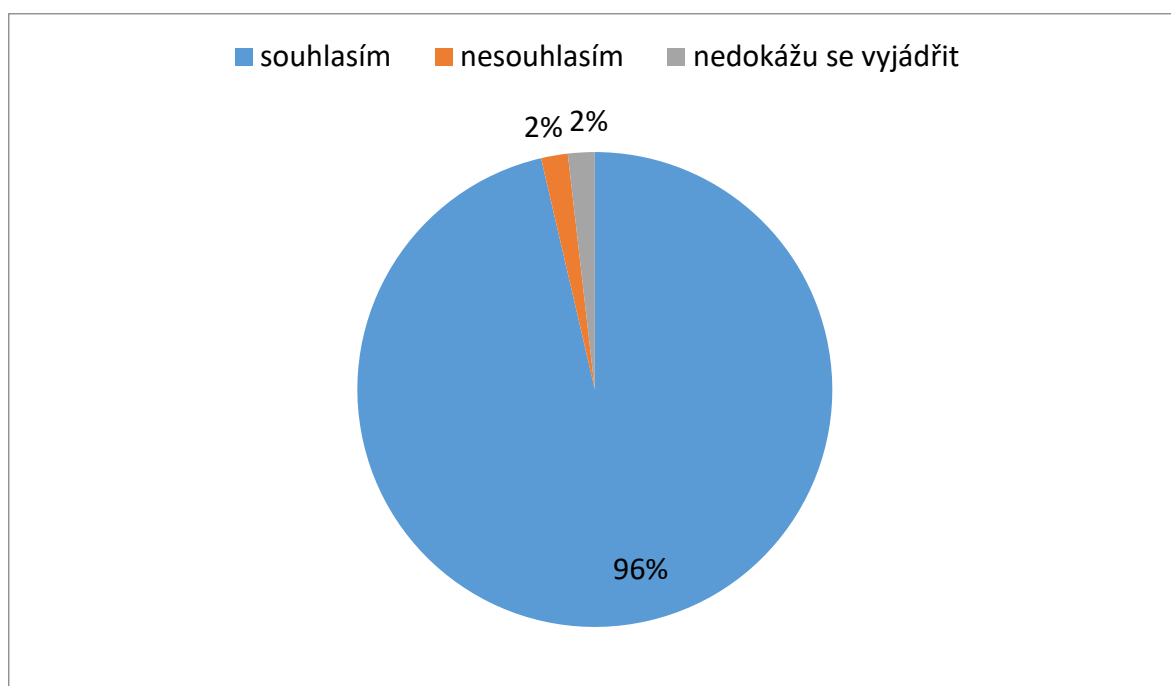
Odpověď „*administrativa*“ zvolilo 17 % respondentů, „*zásah do práva rodičů*“ 6 % respondentů, „*náročná adaptace*“ 3 % respondentů, „*nedobrovolnost*“ 7 % respondentů, „*MŠ jako místo pro odklad*“ 5 % respondentů, „*mnoho dětí*“ 7 % respondentů, „*byrokracie*“ 15 % respondentů, „*problémová docházka*“ 7 % respondentů a „*vyšší požadavky na děti*“ 3 % respondentů. 30 % respondentů v povinném předškolním vzdělávání nespátřuje „*žádná negativa*“.

Graf 6 Negativa povinného předškolního vzdělávání

Otázka č. 5: Mateřská škola je přípravou dítěte na vstup do povinného vzdělávání.

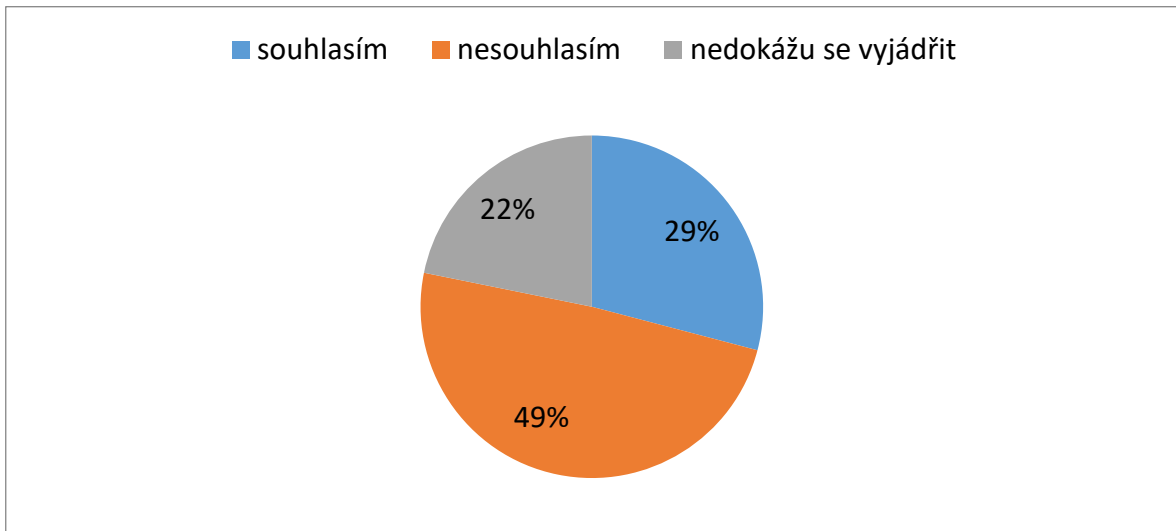
Odpověď „souhlasím“ zvolilo 53 respondentů, „nesouhlasím“ 1 respondent stejně jako odpověď „nedokážu se vyjádřit“.

Graf 7 Mateřská škola jako příprava na vstup do povinného vzdělávání

Otázka č. 6: Plnění povinného předškolního vzdělávání docházkou do dětské skupiny považuji za adekvátní náhradu docházky do mateřské školy.

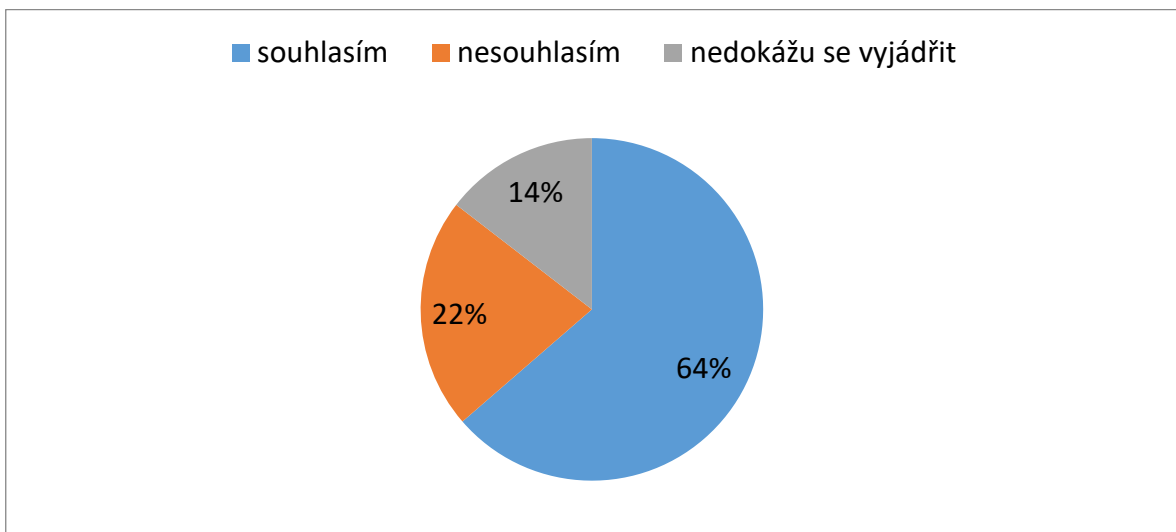
Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 16 respondentů, „*nesouhlasím*“ 27 respondentů a odpověď „*nedokážu se vyjádřit*“ zvolilo 12 respondentů.

Graf 8 Dětská skupina jako náhrada mateřské školy

Otázka č. 7: Navštěvovat přípravné třídy by mělo být povoleno nejen dětem s odkladem školní docházky.

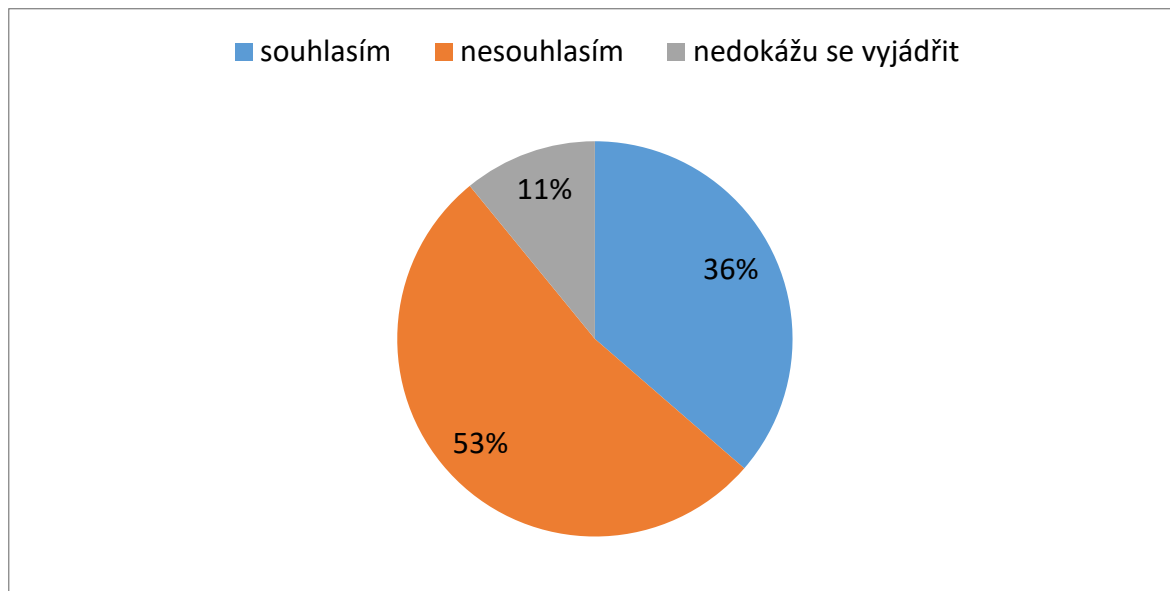
Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 35 respondentů, „*nesouhlasím*“ 12 respondentů a odpověď „*nedokážu se vyjádřit*“ zvolilo 8 respondentů.

Graf 9 Přípravné třídy pro všechny děti

Otázka č. 8: Dětem, které nastoupily do mateřské školy až v posledním povinném ročníku, by měla mateřská škola věnovat více pozornosti.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 20 respondentů, „*nesouhlasím*“ 29 respondentů a odpověď „*nedokážu se vyjádřit*“ zvolilo 6 respondentů.

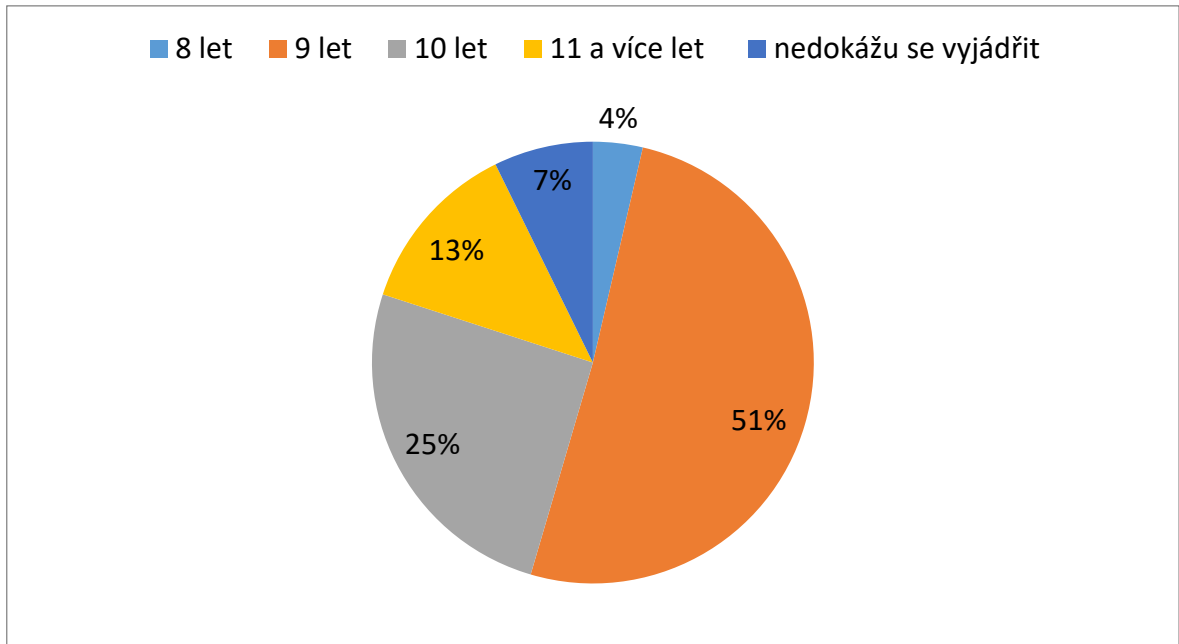
Graf 10 Více pozornosti dětem v posledním povinném ročníku mateřské školy

5.2.2 Názory na povinnou školní docházku

Otázka č. 1: Jaká je podle Vás dostatečná délka povinné školní docházky?

Jednalo se o otevřenou otázku. Respondenti odpovídali, že dostatečná délka povinné školní docházky je 8 let, 9 let, 10 let, 11 a více let nebo se nedokázaly vyjádřit.

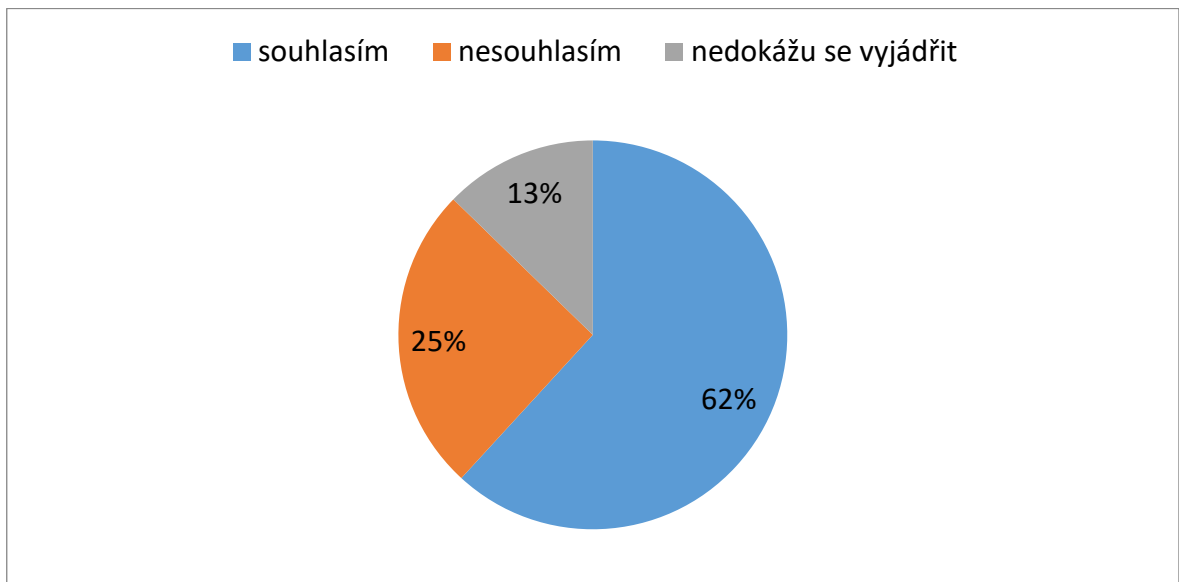
Odpověď „*8 let*“ zvolilo 4 % respondentů, „*9 let*“ 51 % respondentů, „*10 let*“ 25 % respondentů, „*11 a více let*“ 13 % respondentů a „*nedokážu se vyjádřit*“ 7 % respondentů.

Graf 11 Dostatečná délka povinné školní docházky

Otázka č. 2: Zavedení povinné školní docházky považují za nutnost.

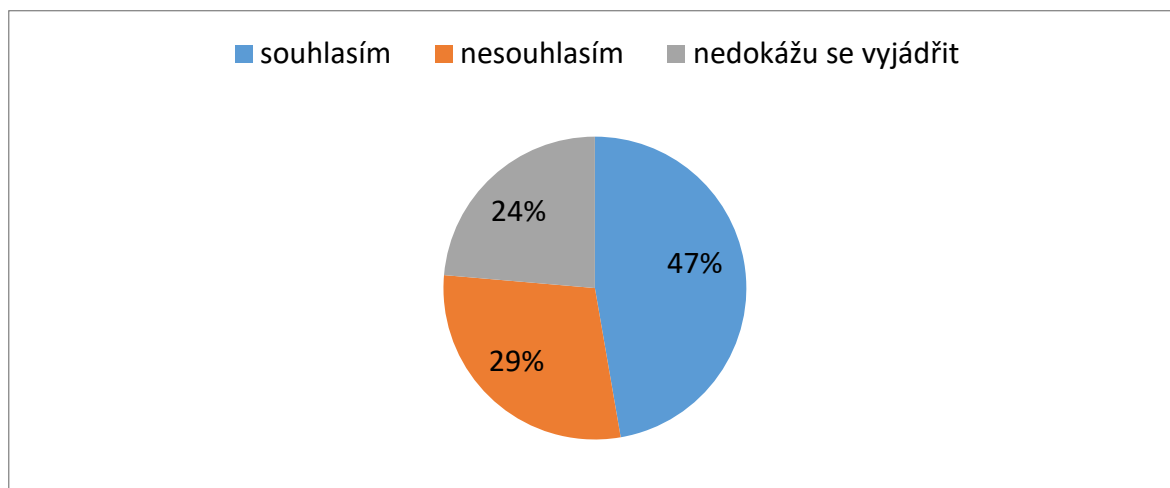
Odpověď „souhlasím“ uvedlo 34 respondentů, „nesouhlasím“ 14 respondentů a odpověď „nedokážu se vyjádřit“ zvolilo celkem 7 respondentů.

Graf 12 Nutnost povinné školní docházky

Otázka č. 3: Povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte.

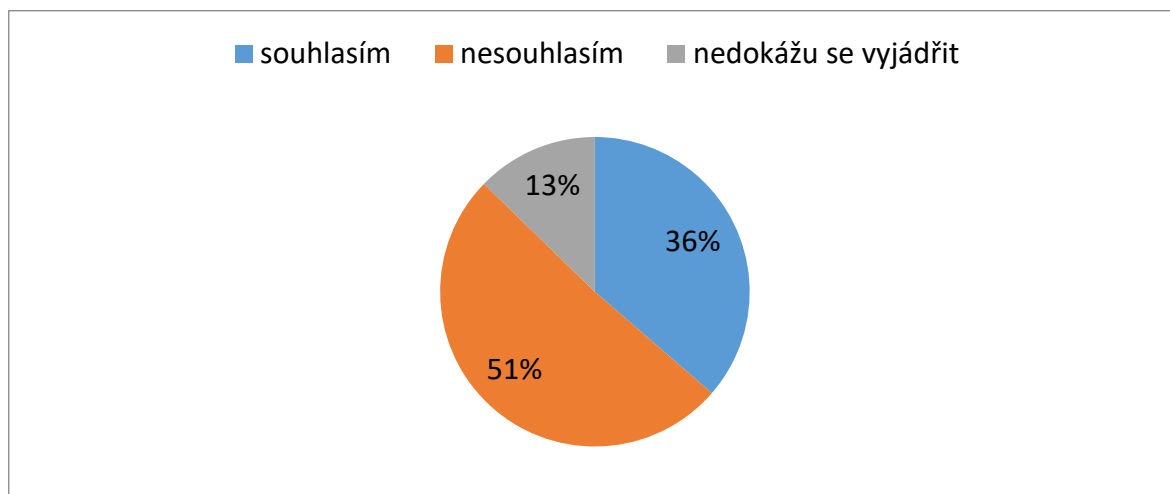
Odpověď „*souhlasím*“ uvedlo 26 respondentů, „*nesouhlasím*“ 16 respondentů a odpověď „*nedokážu se vyjádřit*“ uvedlo 13 respondentů.

Graf 13 Vliv povinné desetileté školní docházky na úroveň vzdělání dítěte

Otázka č. 4: Legislativní změnu platnou od září roku 2017, tedy zavedení posledního povinného ročníku v mateřské škole, považuji za nezbytnou v rámci povinné školní docházky.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 20 respondentů, „*nesouhlasím*“ 28 respondentů a odpověď „*nedokážu se vyjádřit*“ uvedlo 7 respondentů.

Graf 14 Vyjádření souhlasu/nesouhlasu s povinným předškolním vzděláváním

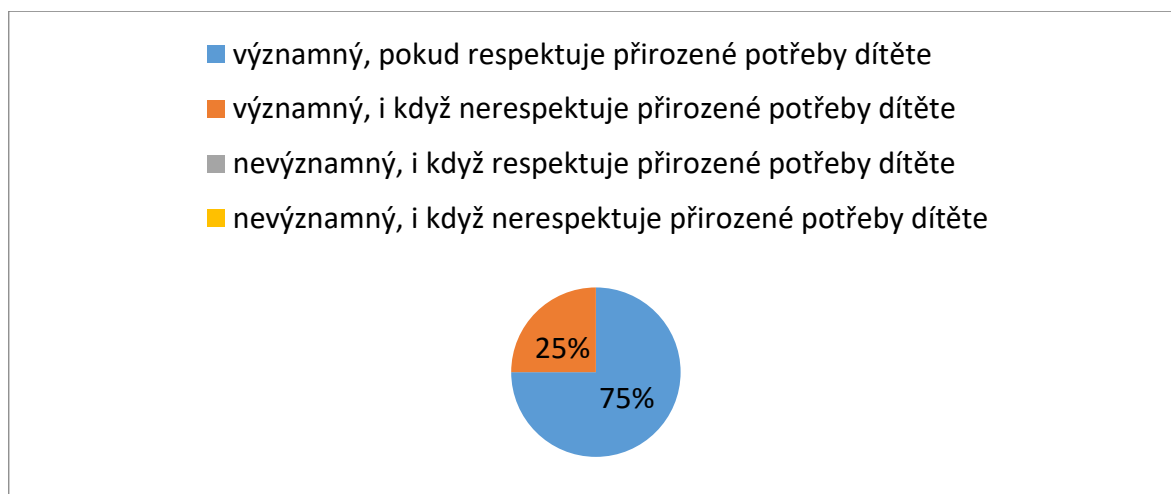
5.3 Výsledky třídění druhého stupně

V rámci třídění výsledků II. stupně došlo ke srovnání názorů učitelek z měst a obcí na povinné předškolní vzdělávání a k ověřování pravdivosti stanovených hypotéz.

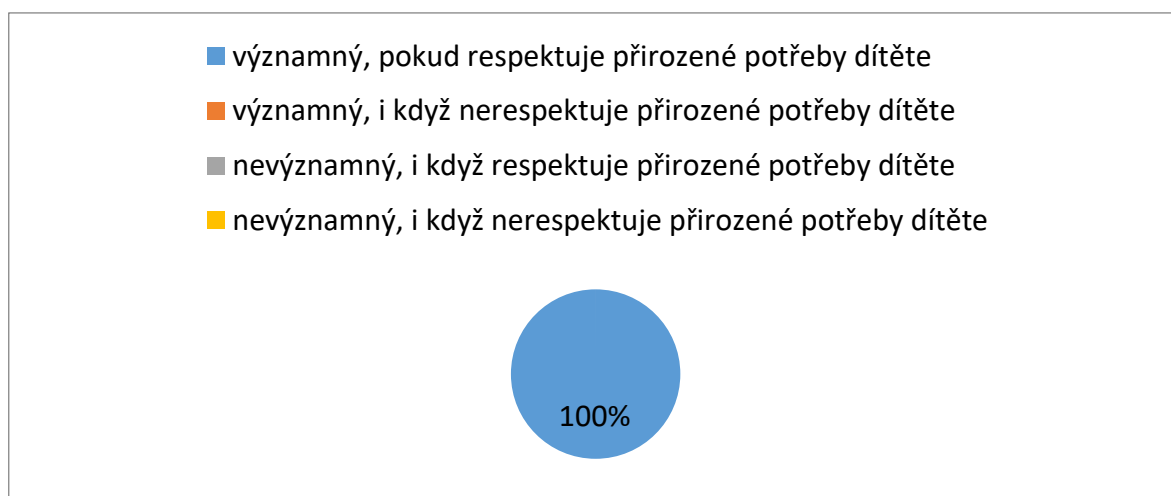
5.3.1 Srovnání názorů učitelek z měst a obcí na povinné předškolní vzdělávání

Otázka č. 1: Jaký význam má mateřská škola pro dítě?

Odpověď „významný, pokud respektuje přirozené potřeby dítěte“ zvolilo 24 učitelek z měst a 23 učitelek z obcí, „významný, i když nerespektuje přirozené potřeby dítěte“ zvolilo 8 učitelek z měst, žádná učitelka z obce. Odpovědi „nevýznamný, i když respektuje přirozené potřeby dítěte“ a „nevýznamný, i když nerespektuje přirozené potřeby dítěte“ nezvolila žádná z učitelek.

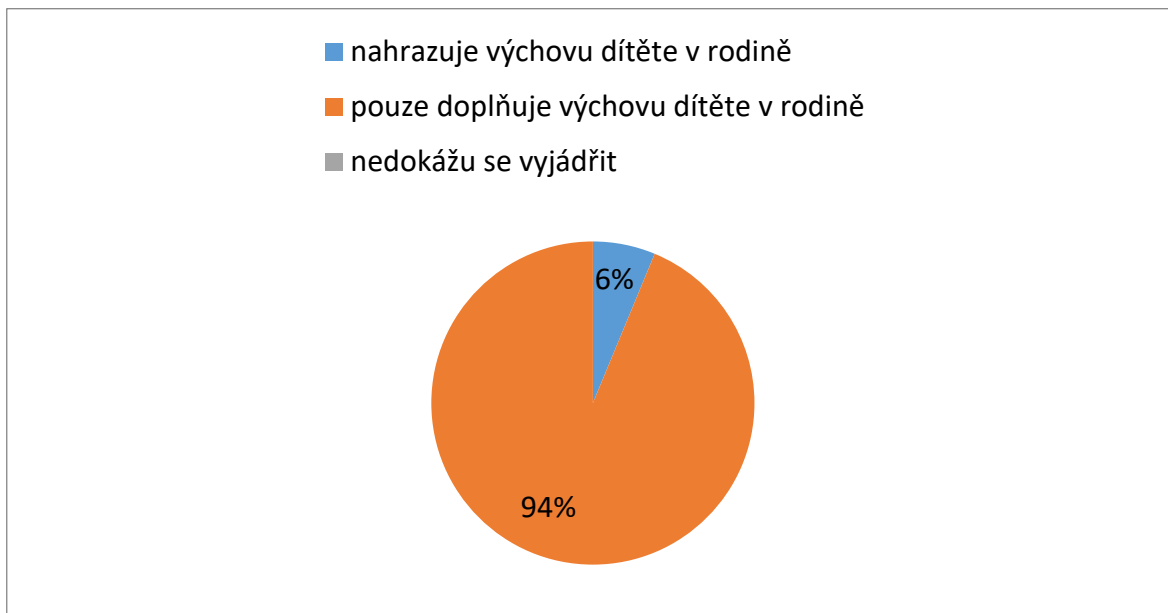
Graf 15 Význam mateřské školy pro dítě z pohledu učitelek z měst

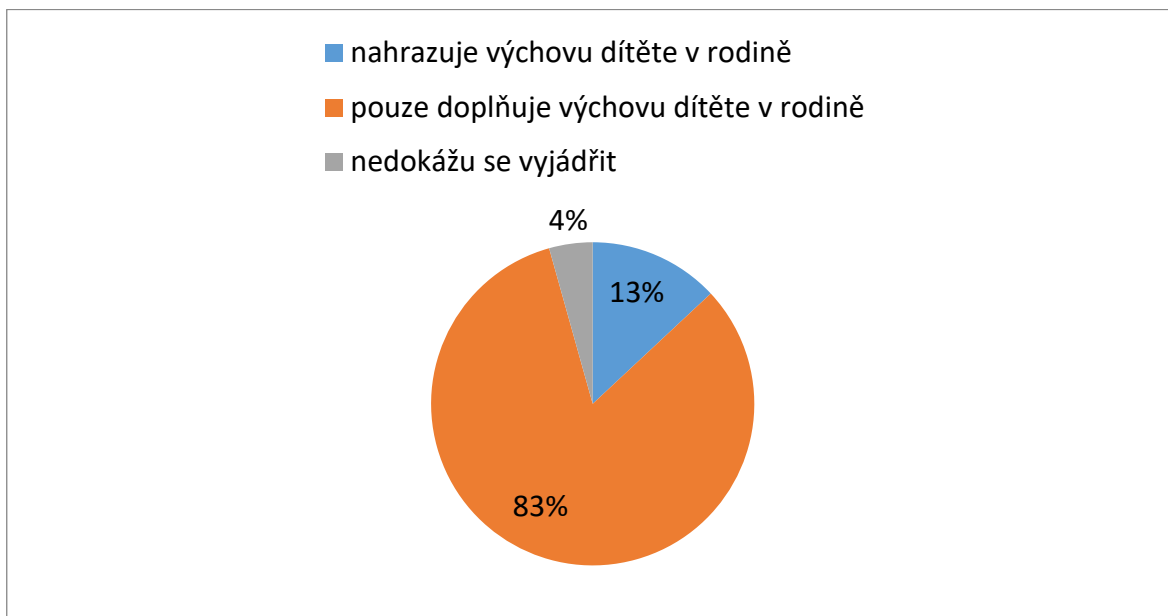
Graf 16 Význam mateřské školy pro dítě z pohledu učitelek z obcí

Otázka č. 2: Jakou zastává mateřská škola funkci ve výchově?

Odpověď „nahrazuje výchovu dítěte v rodině“ zvolily 2 učitelky z měst a 3 učitelky z obcí, „pouze doplňuje výchovu dítěte v rodině“ zvolilo 30 učitelek z měst a 19 učitelek z obcí, „nedokážu se vyjádřit“ zvolila 1 učitelka z obce, ale žádná učitelka z města.

Graf 17 Funkce mateřské školy ve výchově dítěte z pohledu učitelek z měst

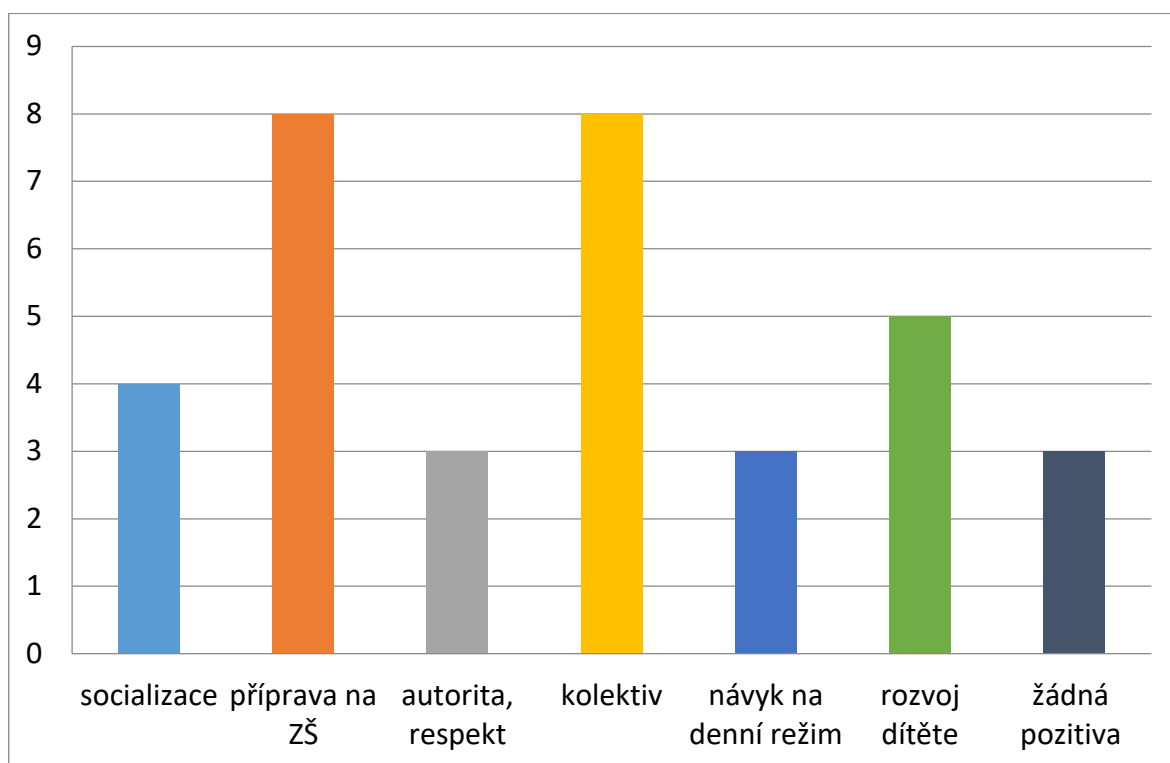

Graf 18 Funkce mateřské školy ve výchově dítěte z pohledu učitelek z obcí

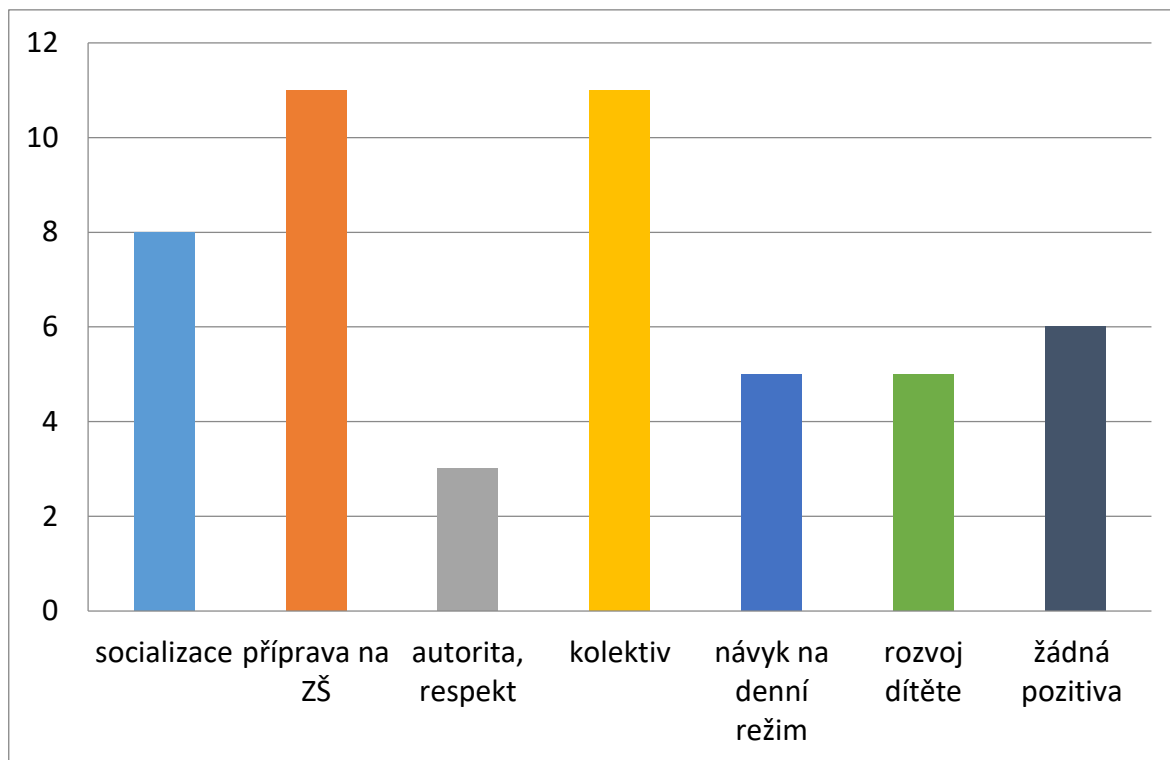
Otázka č. 3: V čem spatřujete pozitiva povinného předškolního vzdělávání?

Jednalo se o otevřenou otázku. Učitelky volily pozitiva, jako jsou socializace, příprava dítěte na základní školu, setkání se s autoritou, učení se respektu k ní, navykání si na kolektiv v mateřské škole, stejně jako na denní režim, rozvoj dítěte, ale také nespatřují v povinném předškolním vzdělávání žádná pozitiva.

Odpověď „socializace“ zvolilo 12 % učitelek z měst a 16 % učitelek z obcí, „příprava na ZŠ“ zvolilo 23 % učitelek z měst stejně jako učitelek z obcí, „autorita, respekt“ zvolilo 9 % učitelek z měst a 6 % učitelek z obcí, „kolektiv“ zvolilo 23 % učitelek z měst stejně jako učitelek z obcí, „návyk na denní režim“ zvolilo 9 % učitelek z měst a 10 % učitelek z obcí, „rozvoj dítěte“ zvolilo 15 % učitelek z měst a 10 % učitelek z obcí a „žádná pozitiva“ v povinném předškolním vzdělávání spatřuje 9 % učitelek z měst a 12 % učitelek z obcí.

Graf 19 Pozitiva povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z měst

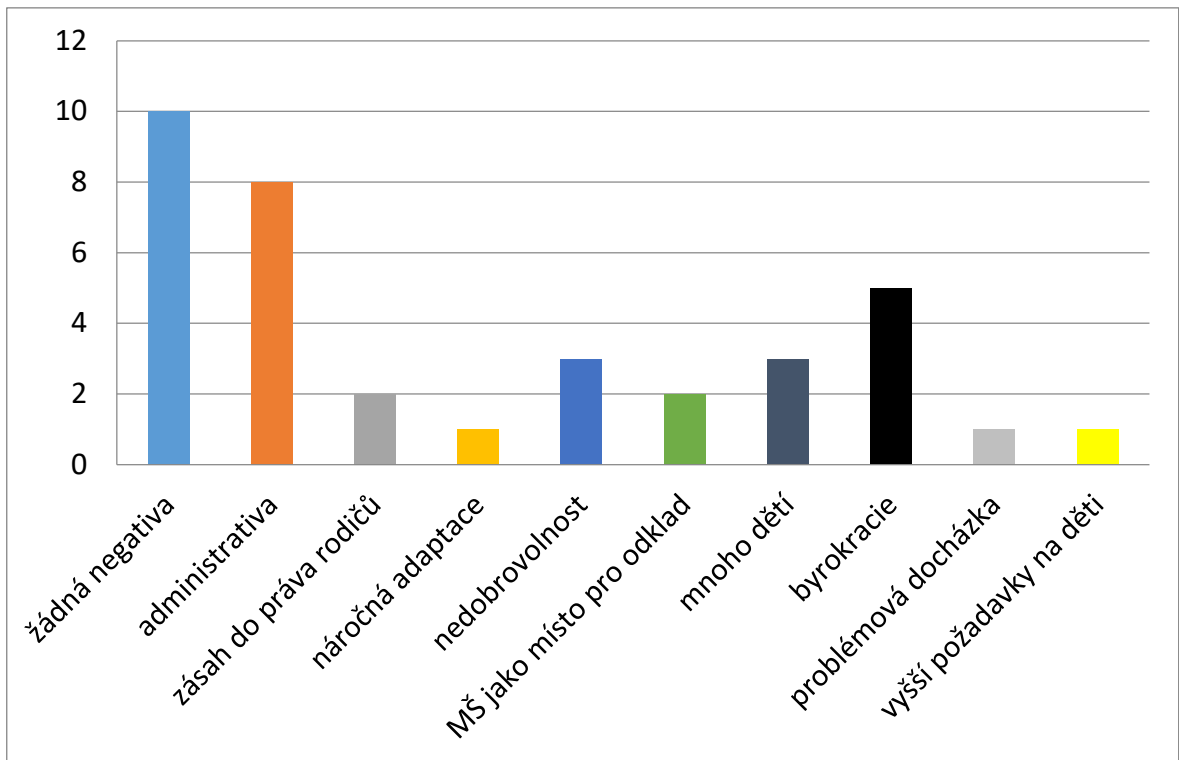

Graf 20 Pozitiva povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z obcí

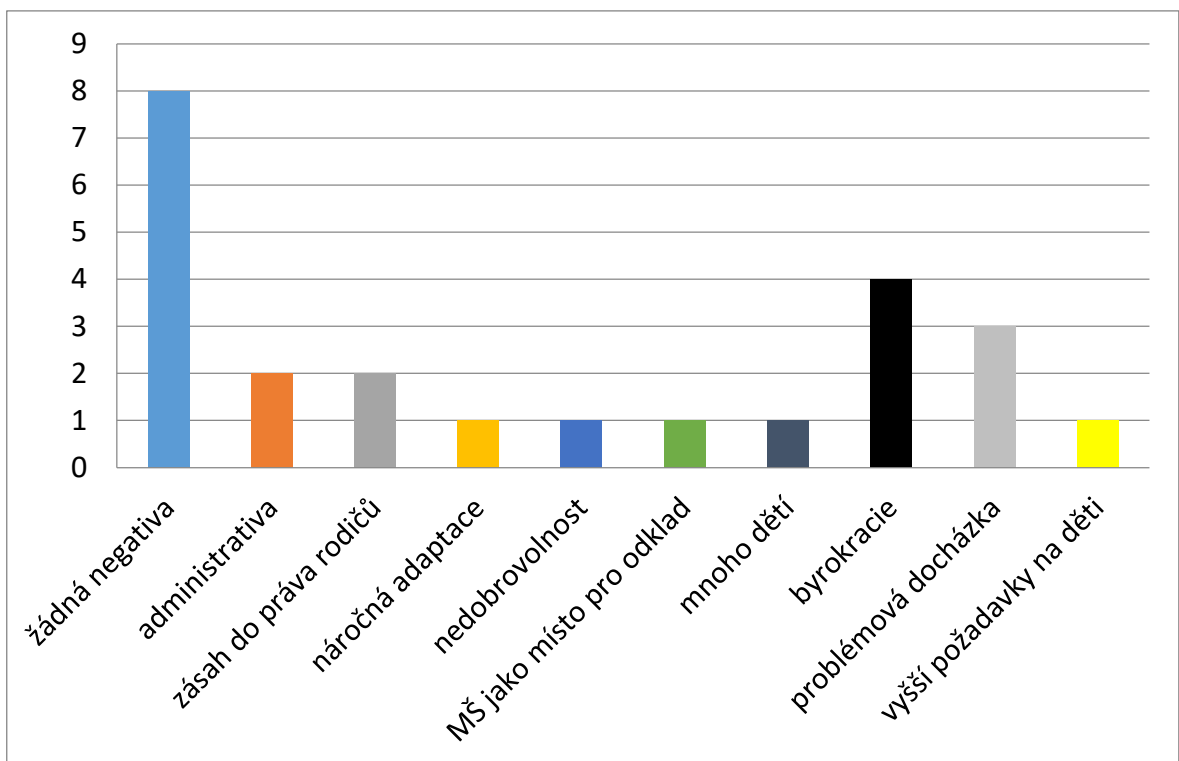
Otázka č. 4: V čem spatřujete negativa povinného předškolního vzdělávání?

Jednalo se o otevřenou otázku. Učitelky volily negativa, jako jsou administrativa spojená s povinným předškolním vzděláváním, považují ho za zásah do práva rodičů, pro dítě, které nastoupilo do mateřské školy prvně teprve v posledním povinném ročníku, je náročná adaptace, je nedobrovolné, mateřská škola je považována jako odkládiště, mnoho dětí v mateřských školách, také je problémová docházka do mateřské školy a jsou na děti kladeny vyšší požadavky. Někteří učitelé ale také nespátřují žádná negativa.

Odpověď „*administrativa*“ zvolilo 22 % učitelek z měst a 8 % učitelek z obcí, „*zásah do práva rodičů*“ 5 % učitelek z měst a 8 % učitelek z obcí, „*náročná adaptace*“ 3 % učitelek z měst a 4 % učitelek z obcí, „*nedobrovolnost*“ 8 % učitelek z měst a 4 % učitelek z obcí, „*MŠ jako místo pro odklad*“ 6 % učitelek z měst a 4 % učitelek z obcí, „*mnoho dětí*“ 8 % učitelek z měst a 4 % učitelek z obcí, „*byrokracie*“ 14 % učitelek z měst a 17% učitelek z obcí, „*problémová docházka*“ 3 % učitelek z měst a 13 % učitelek z obcí a „*vyšší požadavky na děti*“ 3 % učitelek z měst a 4 % učitelek z obcí. 28 % učitelek z měst a 34 % učitelek z obcí nespátřuje v povinném předškolním vzdělávání „*žádná negativa*“.

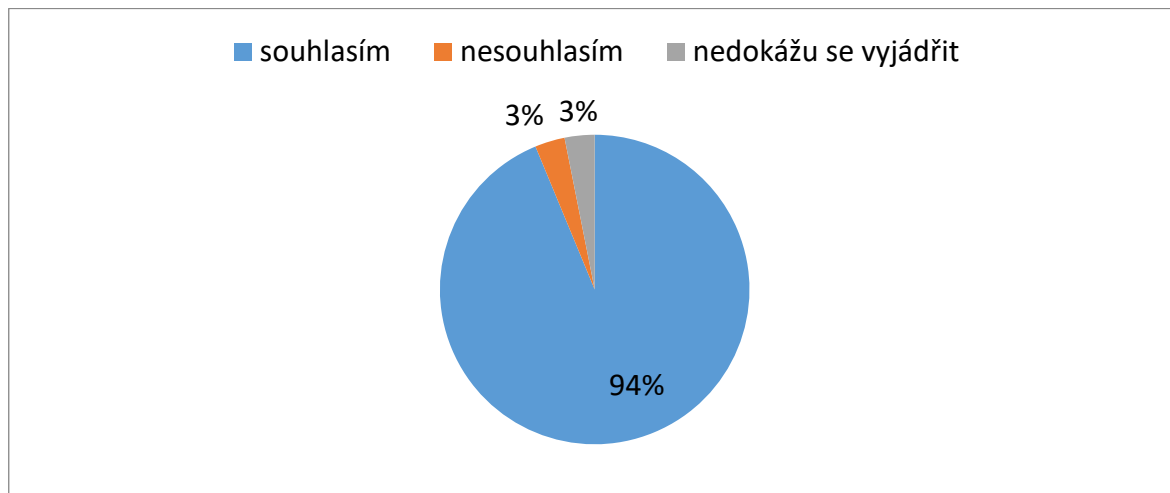
Graf 21 Negativa povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z měst

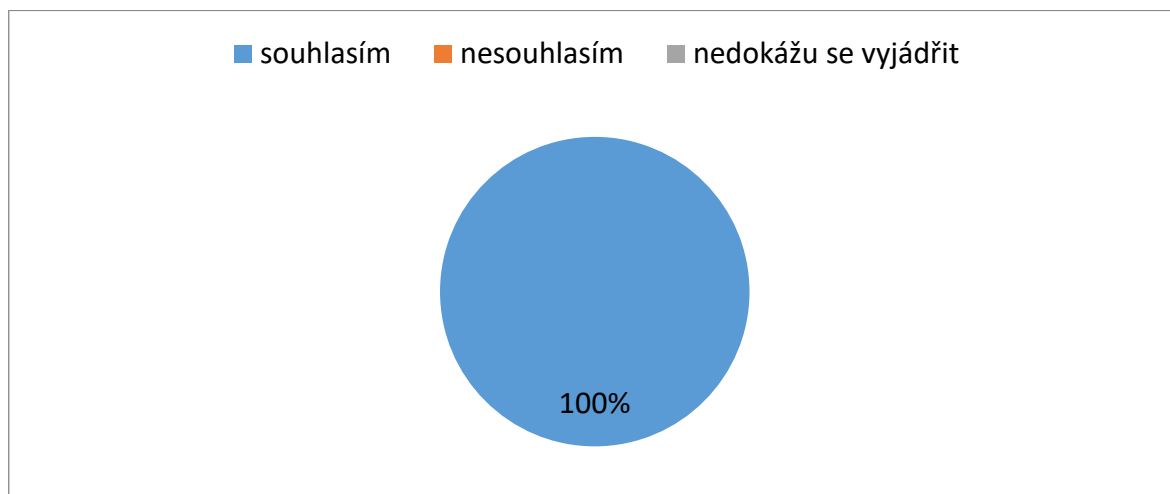
Graf 22 Negativa povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z obcí

Otázka č. 5: Mateřská škola je přípravou dítěte na vstup do povinného vzdělávání.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 30 učitelek z měst a 23 učitelek z obcí, „*nesouhlasím*“ 1 učitelka z města a žádná učitelka z obce, „*nedokážu se vyjádřit*“ pouze 1 učitelka z města.

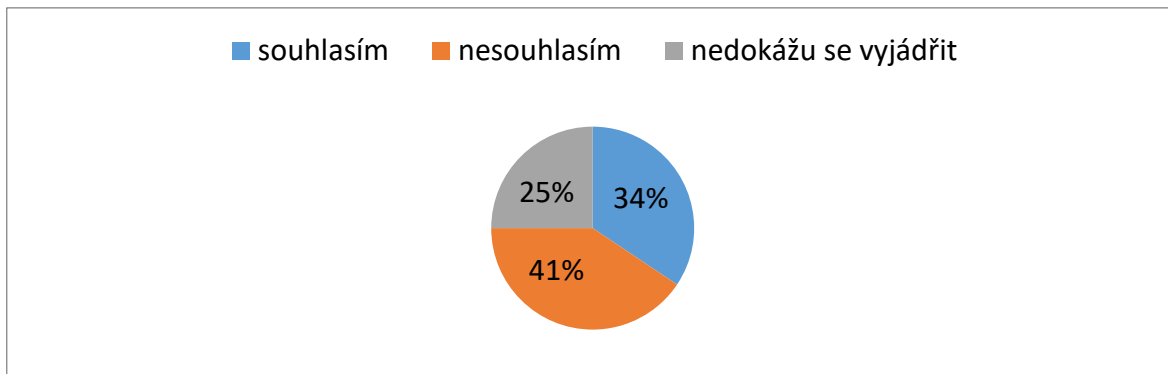
Graf 23 Mateřská škola jako příprava na vstup do povinného vzdělávání z pohledu učitelek z měst

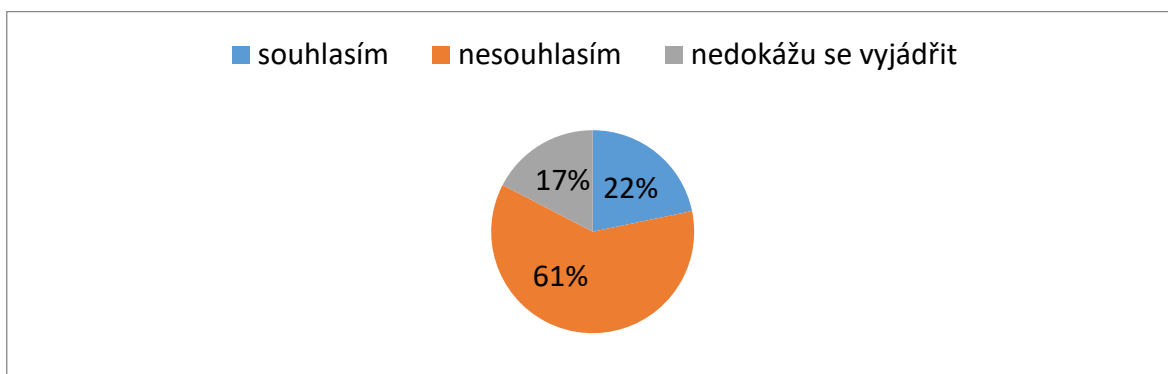
Graf 24 Mateřská škola jako příprava na vstup do povinného vzdělávání z pohledu učitelek z obcí

Otázka č. 6: Plnění povinného předškolního vzdělávání docházkou do dětské skupiny považují za adekvátní náhradu docházky do mateřské školy.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 11 učitelek z měst a 5 učitelek z obcí, „*nesouhlasím*“ 13 učitelek z měst a 14 učitelek z obcí a „*nedokážu se vyjádřit*“ 8 učitelek z měst a 4 učitelky z obcí.

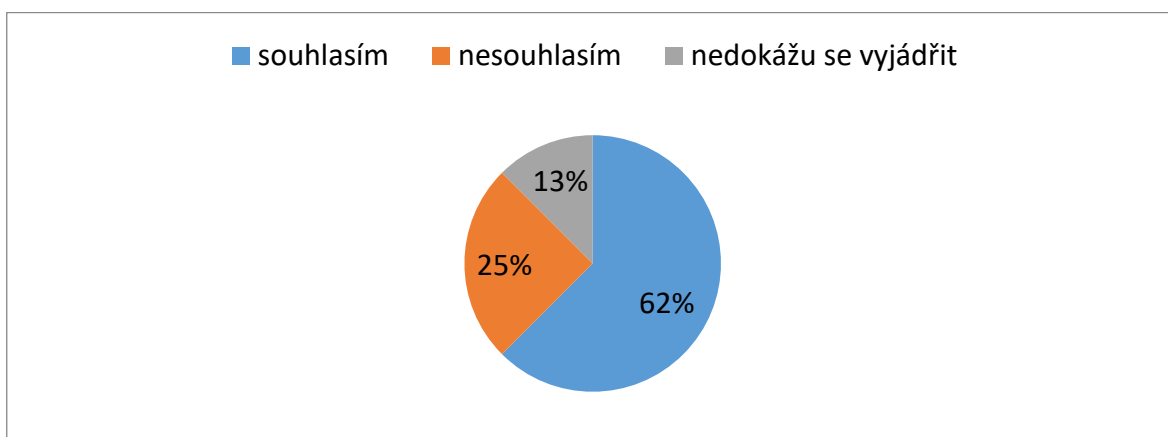
Graf 25 Dětská skupina jako náhrada mateřské školy z pohledu učitelek z měst

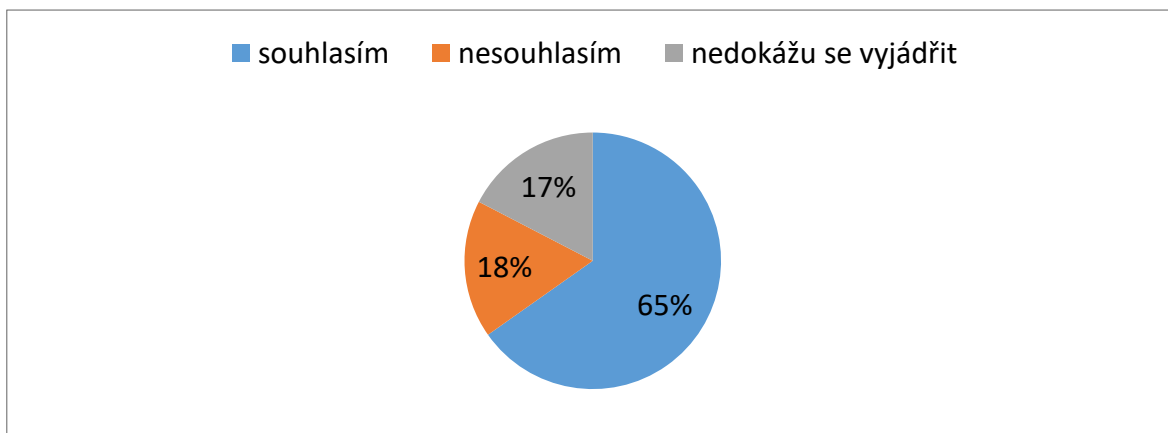
Graf 26 Dětská skupina jako náhrada mateřské školy z pohledu učitelek z obcí

Otázka č. 7: Navštěvovat přípravné třídy by mělo být povoleno nejen dětem s odkladem školní docházky.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 20 učitelek z měst a 15 učitelek z obcí, „*nesouhlasím*“ 8 učitelek z měst a 4 učitelky z obcí a „*nedokážu se vyjádřit*“ zvolili jak 4 učitelky z města, tak z obce.

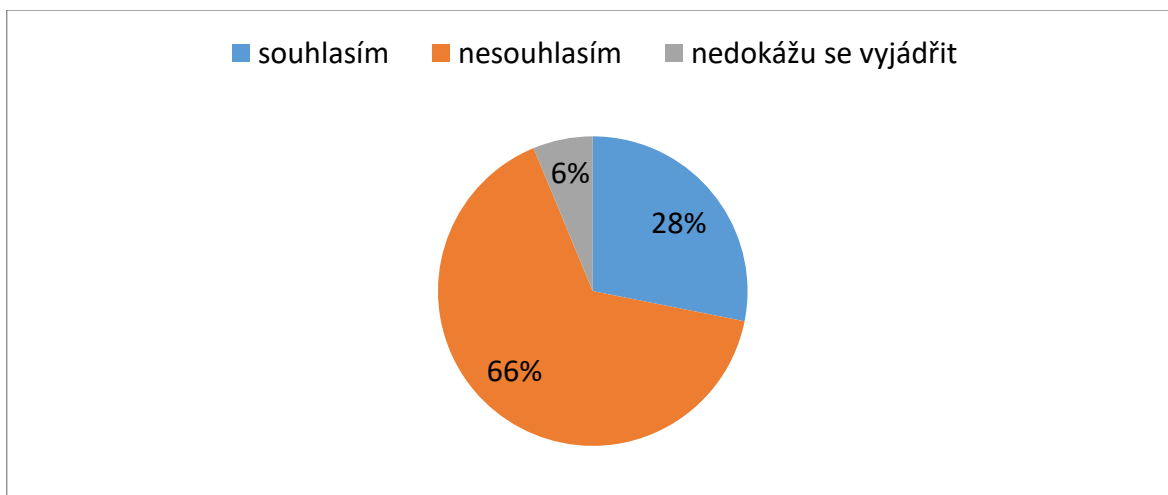
Graf 27 Přípravné třídy pro všechny děti z pohledu učitelek z měst

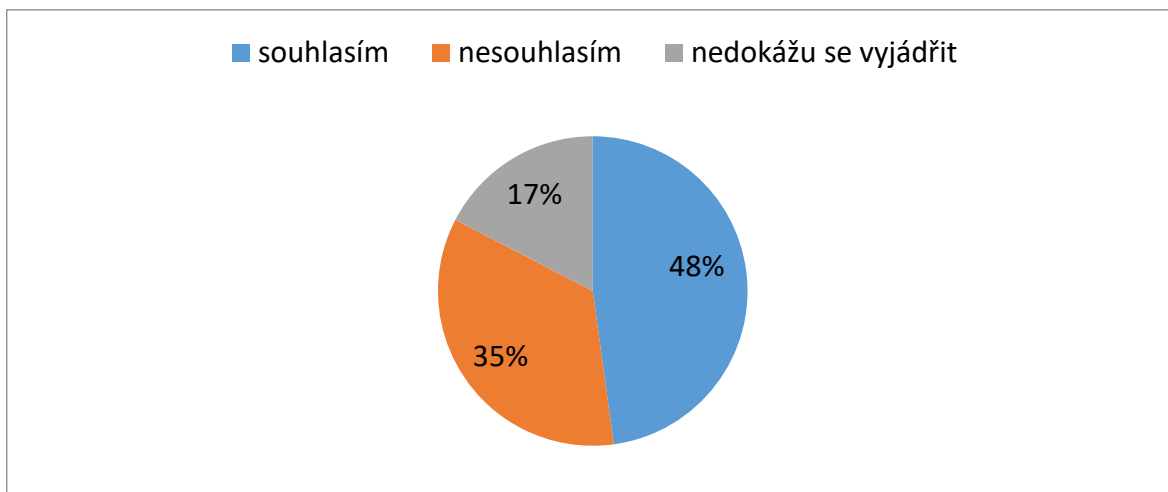
Graf 28 Přípravné třídy pro všechny děti s pohledu učitelek z obcí

Otázka č. 8: Dětem, které nastoupily do mateřské školy až v posledním povinném ročníku, by měla mateřská škola věnovat více pozornosti.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 9 učitelek z města a 11 učitelek z obce, „*nesouhlasím*“ 21 učitelek z měst a 8 učitelek z obcí a „*nedokážu se vyjádřit*“ 2 učitelky z měst a 4 učitelky z obcí.

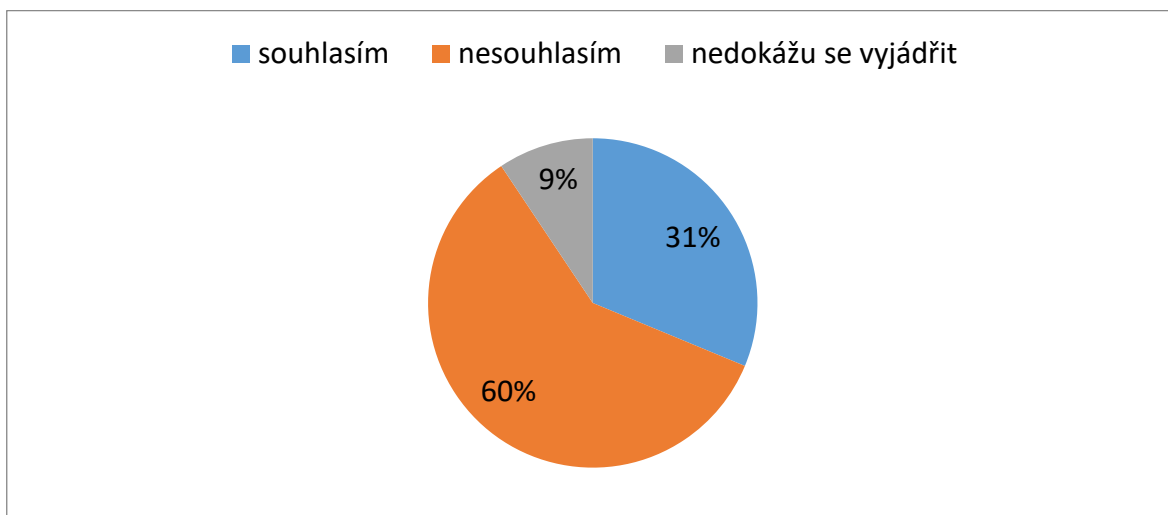
Graf 29 Více pozornosti dětem v posledním povinném ročníku mateřské školy z pohledu učitelek z měst

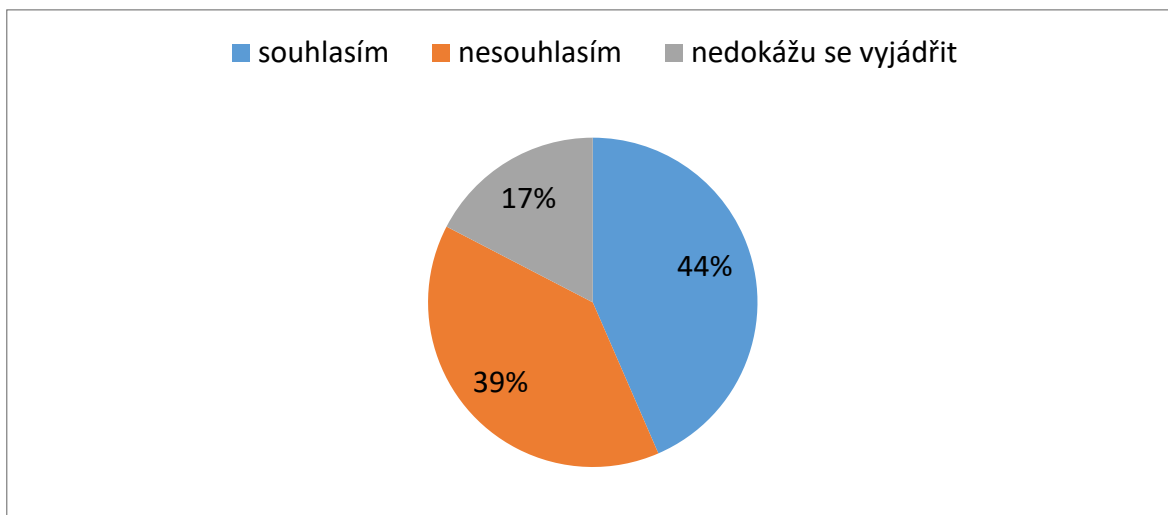
Graf 30 Více pozornosti dětem v posledním povinném ročníku mateřské školy z pohledu učitelek z obcí

Otázka č. 9: Legislativní změnu platnou od září roku 2017, tedy zavedení posledního povinného ročníku v mateřské škole, považuji za nezbytnou v rámci povinné školní docházky.

Odpověď „*souhlasím*“ zvolilo 10 učitelek z měst a 10 učitelek z obcí, „*nesouhlasím*“ 19 učitelek z měst a 9 učitelek z obcí a „*nedokážu se vyjádřit*“ 3 učitelky z měst a 4 učitelky z obcí.

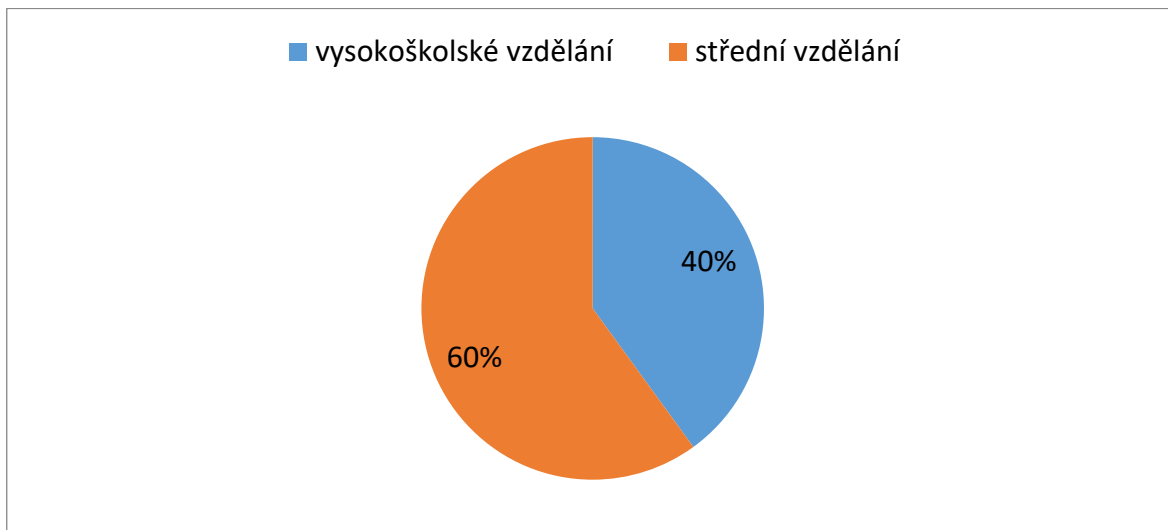
Graf 31 Vyjádření souhlasu/nesouhlasu s povinným předškolním vzděláváním z pohledu učitelek z měst

Graf 32 Vyjádření souhlasu/nesouhlasu s povinným předškolním vzděláváním z pohledu učitelek z obcí

5.3.2 Ověření pravdivosti hypotéz

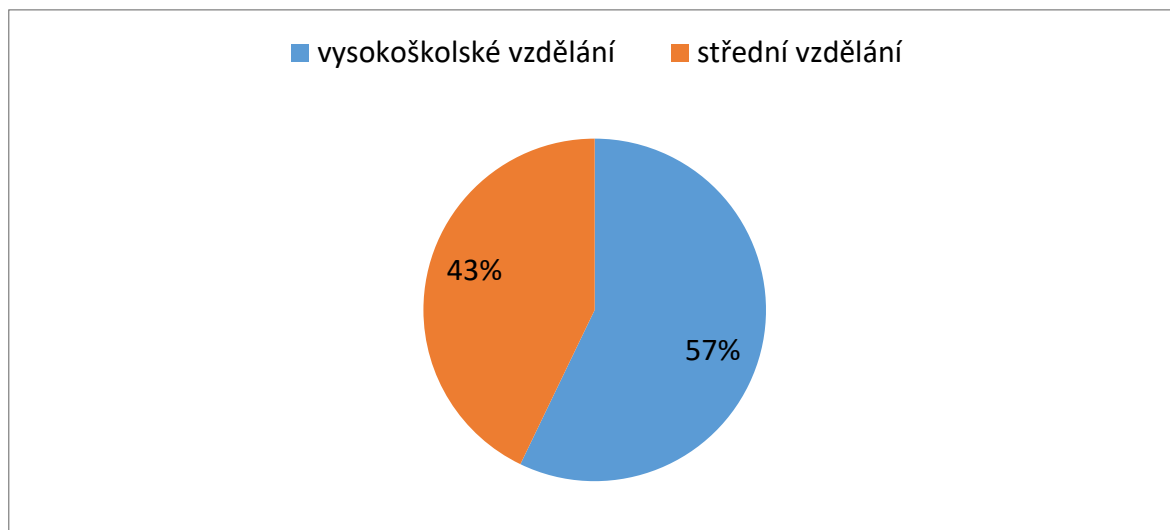
H1: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře souhlasí s 10 letou povinnou školní docházkou než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

Graf 33 Ověření hypotézy H1

Je možné konstatovat, že došlo k potvrzení hypotézy H1.

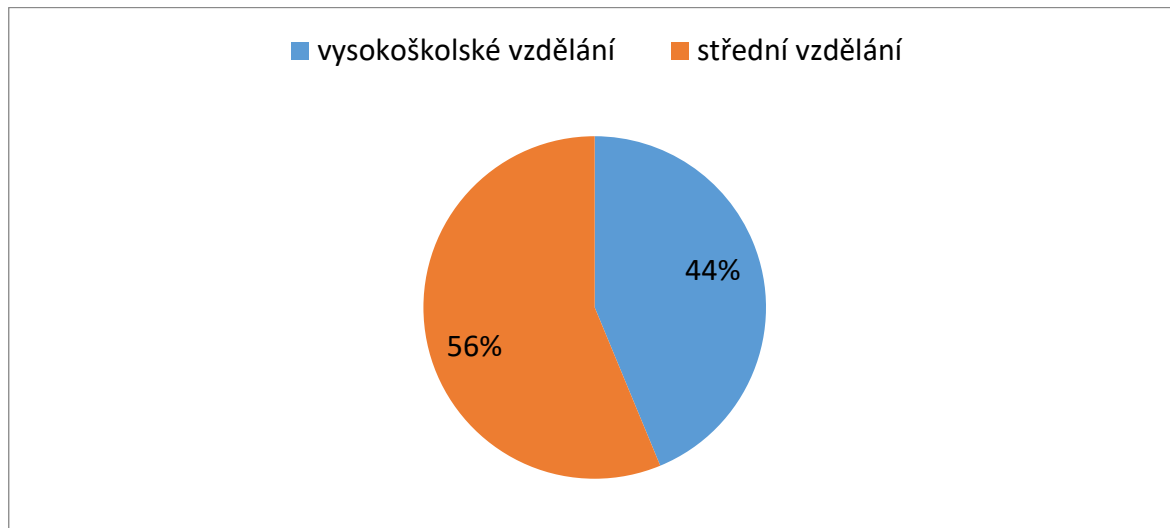
H2: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s 9 letou povinnou školní docházkou než učitelé se středním vzděláním.

Graf 34 Ověření hypotézy H2

Je možné konstatovat, že došlo k potvrzení hypotézy H2.

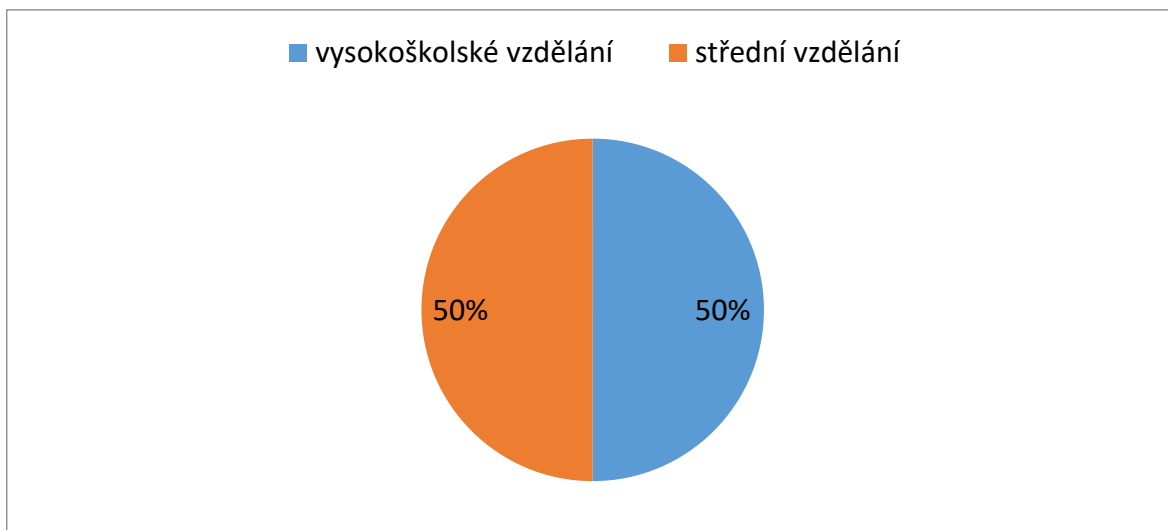
H3: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s nutností zavedení povinné školní docházky než učitelé se středním vzděláním.

Graf 35 Ověření hypotézy H3

Je možné konstatovat, že hypotéza H3 byla vyvrácena.

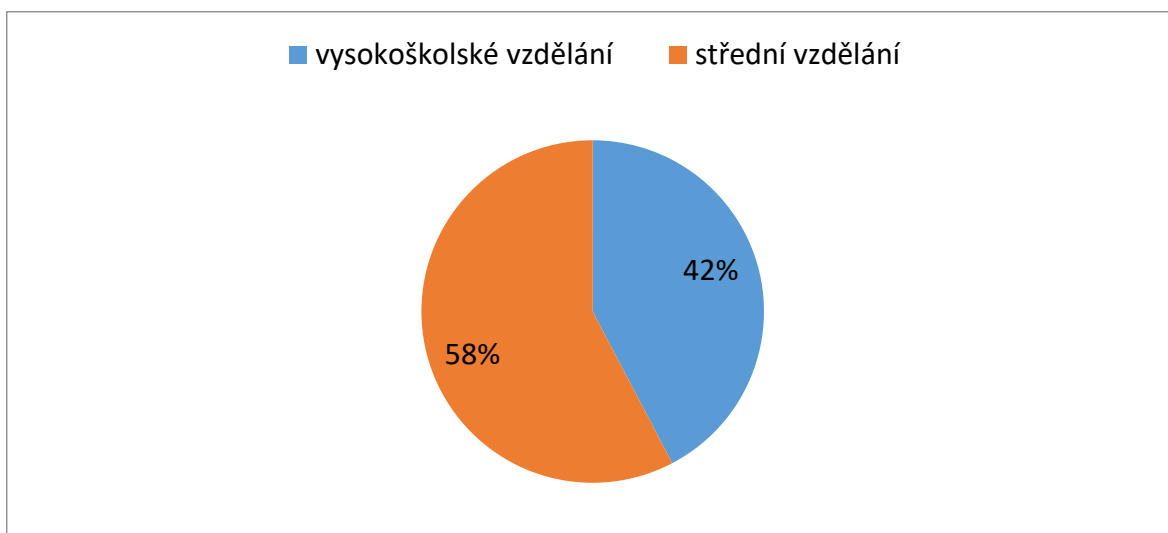
H4: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře nesouhlasí s nutností zavedení povinné školní docházky než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

Graf 36 Ověření hypotézy H4

Lze konstatovat, že hypotéza H4 nebyla potvrzena ani vyvrácena.

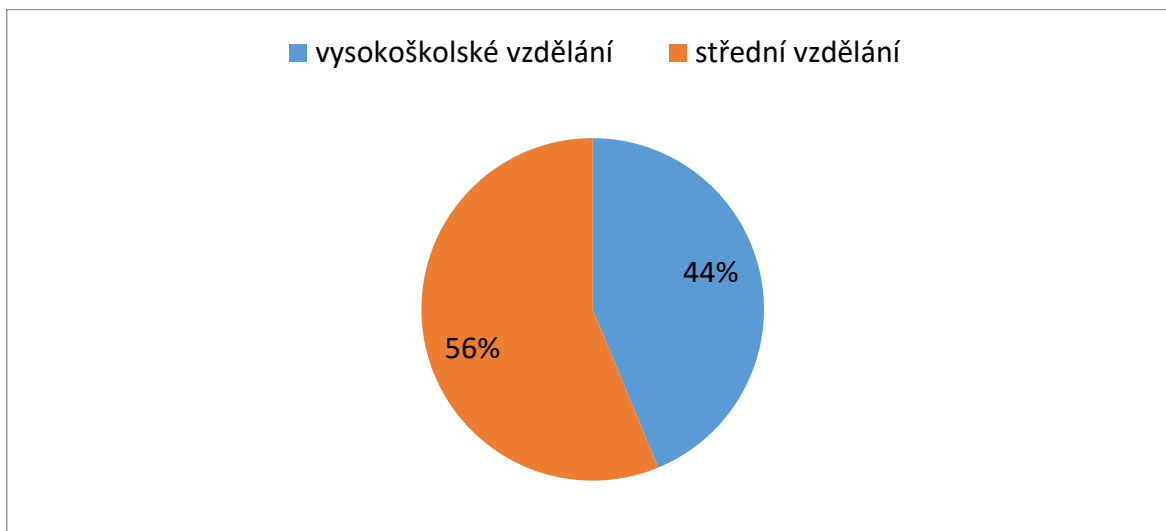
H5: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s tím, že povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte než učitelé se středním vzděláním.

Graf 37 Ověření hypotézy H5

Je možné konstatovat, že hypotéza H5 byla vyvrácena.

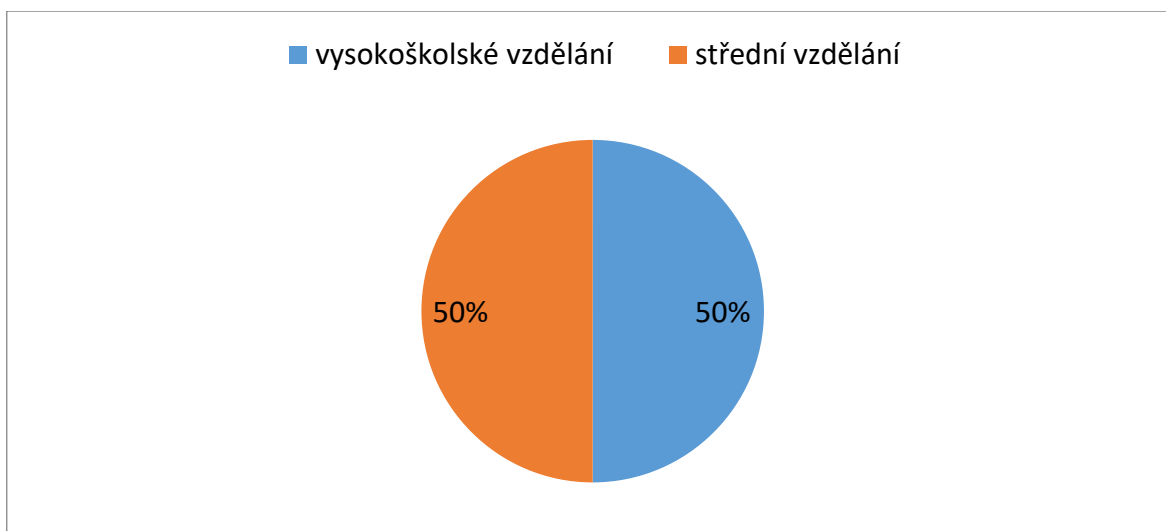
H6: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře nesouhlasí s tím, že povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte na rozdíl od učitelů s vysokoškolským vzděláním.

Graf 38 Ověření hypotézy H6

Je možné konstatovat, že hypotéza H6 byla potvrzena.

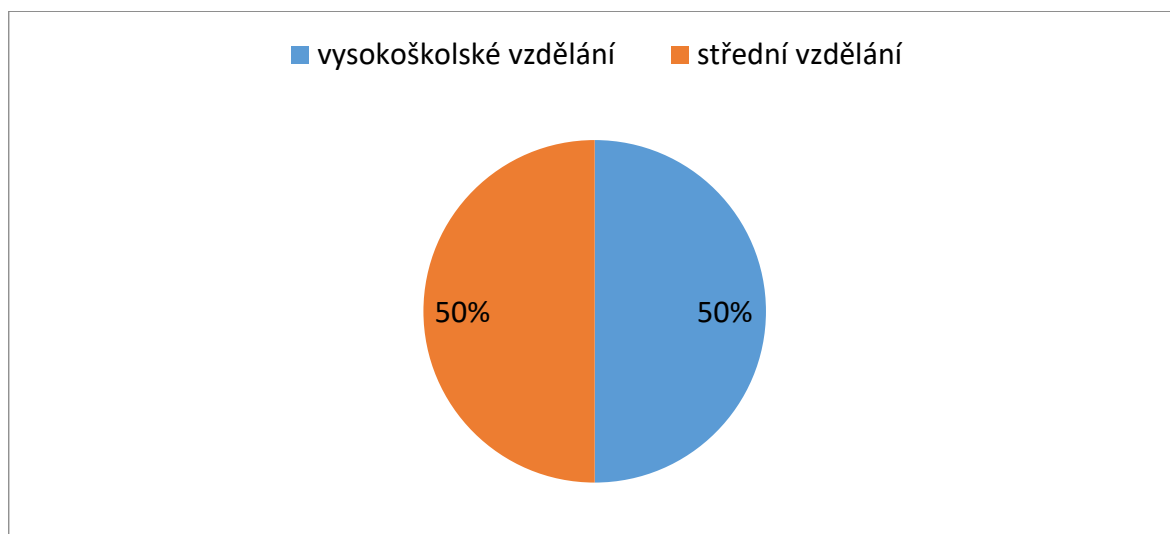
H7: Učitelé se středním vzděláním ve větší míře souhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání než učitelé s vysokoškolským vzděláním.

Graf 39 Ověření hypotézy H7

Je možné konstatovat, že hypotéza H7 nebyla potvrzena ani vyvrácena.

H8: Učitelé s vysokoškolským vzděláním ve větší míře nesouhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání než učitelé se středním vzděláním.

Graf 40 Ověření hypotézy H8

Je možné konstatovat, že hypotéza H8 nebyla potvrzena ani vyvrácena.

5.4 Výsledky výzkumu a interpretace získaných dat

5.4.1 Názory učitelů na povinné předškolní vzdělávání

Názory učitelů mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání byly zjišťovány prostřednictvím otázek číslo 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 13 a také otázkou 14.

Z odpovědí, které byly získány prostřednictvím dotazníku je zřejmé, že 51 % respondentů zastává názor, že s povinným předškolním vzděláváním nesouhlasí, tudíž jsou proti povinnému předškolnímu vzdělávání. Tyto výsledky se shodují s výsledky výzkumu Simonové, Potužníkové & Strakové (2017), které zkoumaly aktuální problémy předškolního vzdělávání z pohledu ředitelek mateřských škol. Z jejich výzkumu vyplývá, že téměř 60 % ředitelek mateřských škol nesouhlasí s povinným předškolním vzděláváním a 40 % ředitelek s touto legislativní změnou souhlasí. Stejně tak uvádí Sabová (2017), která z rozhovorů zjistila, že učitelky mateřských škol nesouhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání.

Podle učitelů z měst má mateřská škola pro dítě velký význam, obzvlášť pokud respektuje jeho přirozené potřeby. Stejně tak se shodli také učitelé z obcí, kteří taktéž přikládají mateřské škole velký význam, pokud respektuje přirozené potřeby dítěte. I některé učitelky

z měst přikládají mateřské škole velký význam a to i přesto, že nerespektuje přirozené potřeby dítěte.

Co se týká funkce mateřské školy, tak se učitelé z měst i obcí shodli na tom, že mateřská škola pouze doplňuje výchovu dítěte v rodině, ale také se objevily názory učitelů, že mateřská škola nahrazuje výchovu dítěte v rodině, ale pouze v 6 % u učitelů z měst a ve 13 % u učitelů z obcí. Také se ale někteří učitelé z obcí nedokázali k funkci mateřské školy vyjádřit (4 %).

Jako největší pozitiva povinného předškolního vzdělávání učitelé z měst považují přípravu dítěte na vstup do základní školy, ale také to, že se dítě dostává do nového kolektivu, kde si utváří nové vztahy. Na těchto pozitivích se shodli i učitelé mateřských škol z obcí, kteří taktéž považují za největší pozitiva právě přípravu dítěte na vstup do základní školy a návyk na nový kolektiv. Učitelé z měst a obcí se také shodli na tom, že dalším pozitivem povinného předškolního vzdělávání je, že se dítě přicházející do mateřské školy setkává s novou autoritou, ať už se jedná o učitelku nebo i další zaměstnance působící v mateřské škole a učí se respektu k této autoritě. Další pozitivem, na kterém se shodli jak učitelé z měst, tak i z obcí je to, že dochází k rozvoji dítěte po všech stránkách. Došlo však také k rozdílným názorům na pozitiva povinného předškolního vzdělávání a to tak, že učitelé z měst vnímají socializaci jako větší pozitivum než učitelé z obcí. Dalším pozitivem, kde se názory učitelů z měst a obcí liší je návyk dítěte na denní režim, který je v mateřské škole zavedený – učitelé z obcí mu přikládají větší váhu než učitelé z měst. Kdežto učitelé z obcí se ve 12 % shodli na tom, že na povinném předškolním vzdělávání nespátřují žádná pozitiva, učitelé z měst pouze v 9 % procentech.

Nejvíce se jak učitelé z měst, tak z obcí shodli na tom, že na povinném předškolním vzdělávání nespátřují žádná negativa (28 % učitelů z měst a 34 % učitelů z obcí). Zatímco učitelé z měst jako největší negativum vnímají administrativu, která je spojená s povinným předškolním vzděláváním, zatímco učitelé z obcí nevnímají administrativu jako tak velké negativum. Rozdílem jedné odpovědi se také učitelé z měst a obcí shodli na negativu spojené s byrokracií, která se s povinným předškolním vzděláváním nese. Také je patrný větší problém s docházkou dětí v obcích než ve městech.

Co se týká mateřské školy jako přípravy dítěte na vstup do povinného vzdělávání se učitelé z měst a obcí shodly na tom, že mateřská škola je přípravou dítěte na vstup do povinného vzdělávání (učitelé z obcí ze 100 %, učitelé z měst z 94 %). Také se u učitelů z měst ale

objevily odpovědi opačného názoru, kdy ve 3 % nesouhlasí s tím, že mateřská škola je přípravou dítěte na vstup do povinného vzdělávání a taktéž 3 % učitelů z měst se nedokázalo vyjádřit.

Povinné předškolní vzdělávání je možné plnit také individuálním vzděláváním dítěte (Školský zákon č. 561/2004 Sb.), např. docházkou do dětské skupiny. 61 % učitelů z obcí se vyjádřilo, že nesouhlasí s tím, že plnění povinného předškolního vzdělávání docházkou do dětské skupiny je dostačující, zatímco učitelů z měst se takto vyjádřilo pouze 41 %. Názory učitelů z měst na toto stanovisko je tedy rozporuplné, nelze přesně určit jejich stanovisko, zatímco učitelé z obcí jsou přesvědčeni, že dětská skupina není adekvátní náhradou mateřské školy.

Jak už bylo řečeno, Kendíková (2018) uvádí, že přípravné třídy jsou zřizovány pro děti, u kterých došlo k odkladu nástupu do základní školy. V tomto případě se učitelé z měst i obcí shodli na to, že tyto přípravné třídy by měly být zřizovány nejen pro děti s odkladem školní docházky (učitelé z měst z 62 %, učitelé z obcí z 65 %). 25 % učitelů z měst a 18 % učitelů z obcí poté souhlasí s tím, že přípravné třídy jsou určeny pouze dětem s odkladem povinné školní docházky, kdežto 13 % učitelů z měst a 17 % učitelů z obcí se nedokázalo vyjádřit.

O tom, zda by dětem, které nastoupily do mateřské školy až v posledním povinném ročníku, mělo být věnováno více pozornosti, jsou přesvědčeni učitelé z měst, kteří s tímto z 66 % nesouhlasí, zatímco učitelé z obcí pouze z 35 %. Naopak, učitelé z obcí zastávají názor, že právě těmto dětem by mělo být v mateřské škole věnováno více pozornosti (48 %). Ale také 17 % učitelů z obcí nebylo schopno se vyjádřit, ale z měst pouze 6 % učitelů.

Z výzkumu vyplynulo, že učitelé z měst z 60 % nesouhlasí s povinným předškolním vzděláváním, kdežto učitelé z obcí pouze z 39%. S touto legislativní změnou, která vešla v platnost od září roku 2017, souhlasí pouze 31 % učitelů z měst a 44 % učitelů z obcí. U učitelů z obcí však převažuje názor, že s touto legislativní změnou souhlasí. Z toho vyplývá, že učitelé z měst ve větší míře zastávají názor, že jsou proti povinnému předškolnímu vzdělávání, kdežto učitelé z obcí mají na toto téma rozporuplné názory. Z výsledků výzkumu Simonové, Potužníkové & Strakové (2017) vyplývá, že učitelé (ředitelé) mateřských škol zastávají názor, že povinné předškolní vzdělávání není potřebné.

5.4.2 Názory učitelů na povinnou školní docházku

Názory na povinnou školní docházku byly zjišťovány prostřednictvím otázek číslo 7, 9, 11 a 14. Hypotézy H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7 a H8 definovaly vztahy mezi sledovanými jevy.

Testováním hypotézy H1 bylo prokázáno, že respondenti se středním vzděláním ve větší míře souhlasí s 10 letou povinnou školní docházkou než učitelé s vysokoškolským vzděláním. 60 % učitelů se středním vzděláním souhlasí s 10 letou povinnou školní docházkou, kdežto učitelů s vysokoškolským vzděláním pouze 40 %.

Testováním hypotézy H2 bylo prokázáno, že respondenti s vysokoškolským vzděláním ve větší míře souhlasí s 9 letou povinnou školní docházkou než učitelé se středním vzděláním. Pro 9 letou povinnou školní docházku se vyjádřilo 57 % učitelů s vysokoškolským vzděláním a 43 % učitelů se středním vzděláním.

Testováním hypotézy H3 bylo prokázáno, že respondenti s vysokoškolským vzděláním v menší míře souhlasí s nutností zavedení povinné školní docházky než respondenti se středním vzděláním. Se zavedením povinné školní docházky souhlasí 44 % učitelů s vysokoškolským vzděláním a 56 % respondentů se středním vzděláním.

Testováním hypotézy H4 bylo prokázáno, že stejný počet respondentů se středním a vysokoškolským vzděláním nesouhlasí s nutností zavedení povinné školní docházky, tedy 50 % učitelů se středním vzděláním a 50 % učitelů s vysokoškolským vzděláním.

Testováním hypotézy H5 bylo prokázáno, že respondenti se středním vzděláním ve větší míře souhlasí s tím, že povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte než učitelé s vysokoškolským vzděláním. S tím, že desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň dítěte, souhlasí 58 % učitelů se středním vzděláním a 42 % učitelů s vysokoškolským vzděláním.

Testováním hypotézy H6 bylo prokázáno, že učitelé se středním vzděláním ve větší míře nesouhlasí s tím, že povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte než učitelé s vysokoškolským vzděláním. S tím, že desetiletá povinná školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte, souhlasí 56 % učitelů se středním vzděláním a 44 % učitelů s vysokoškolským vzděláním.

Testováním hypotézy H7 bylo prokázáno, že učitelé se středním a vysokoškolským vzděláním ve stejné míře souhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání. Tedy

50 % se středním i vysokoškolským vzděláním nesouhlasí s povinným předškolním vzděláním.

Testování hypotézy H8 bylo prokázáno, že učitelé s vysokoškolským a středním vzděláním ve stejné míře nesouhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání. Tedy 50 % učitelů s vysokoškolským a středním vzděláním nesouhlasí s povinným předškolním vzděláním.

5.5 Závěr výzkumu

5.5.1 Odpovědi na výzkumné otázky dle získaných dat

Jaké jsou názory učitelů mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání, respektive na povinnou školní docházku?

učitelky mateřských škol se shodly na tom, že mateřská škola má významný vliv na dítě, pokud jsou respektovány jeho přirozené potřeby, stejně tak se shodly, že mateřská škola pouze doplňuje výchovu dítěte v rodině, nikoli nahrazuje. V největší míře jako pozitivum spatřují, že díky povinnému předškolnímu vzdělávání bude dítě lépe připraveno na vstup do základní školy, ale také v tom nespátřují žádná pozitiva. Na druhou stranu v tom ale také nespátřují žádná negativa. Z toho vyplývá, že názory učitelek mateřských škol na to, zda je povinné předškolní vzdělávání pozitivní či naopak, jsou rozporuplné. Ale jako největší negativum se podle učitelek jeví administrativa, která je spojena právě s povinným předškolním vzděláváním. Učitelky mateřských škol zastávají také názor, že dostatečná délka povinné školní docházky je 9 let. Z toho lze vyvodit, že povinná školní docházka by měla být podle nich spojena jen se základní školou, na jejíž vstup by ale dítě mělo být připravováno právě v mateřské škole. I přesto ale učitelé mateřských škol zastávají názor, že zavedení povinného předškolního vzdělávání považují za nepotřebné.

Jaké jsou názory učitelů mateřských škol z obcí na povinné předškolní vzdělávání?

Učitelky mateřských škol z obcí se jednoznačně shodují na tom, že mateřská škola má pro dítě velký význam, pokud respektuje jeho přirozené potřeby. Stejně tak se shodly na funkci mateřské školy, kdy podle nich mateřská škola zastává takovou funkci, kdy pouze doplňuje výchovu dítěte v rodině, nikoli nahrazuje. Z toho vyplývá, že mateřskou školu považují za instituci, která je pro dítě podstatná a díky ní dochází k přípravě dítěte na vstup do základní školy a nelze tuto instituci nahradit např. dětskými skupinami. Je také patrné, že v této le-

gislativní změně spatřují jak pozitiva, tak negativa, která jsou s touto legislativní změnou spojeny. Ale i přesto jsou názory učitelek z obcí na zavedení povinného předškolního vzdělávání rozporuplné.

Jaké jsou názory učitelů mateřských škol z měst na povinné předškolní vzdělávání?

Učitelky mateřských škol z měst se taktéž shodly na tom, že mateřská škola má na dítě významný vliv, pokud respektuje jeho přirozené potřeby, avšak už ne v takové míře jako učitelky z obcí. Zastávají názor, že mateřská škola jako instituce zajišťující vstup dítěte do základní školy pouze doplňuje výchovu dítěte v rodině. Avšak nemají úplně vyhraněný názor na to, zda je možné právě tuto instituci nahradit např. dětskými skupinami. Stejně jako učitelé z obcí spatřují na povinném předškolním vzdělávání jak pozitiva, tak negativa spjatá s touto legislativní změnou. Přesto se ve větší míře shodují, že se zavedením povinného předškolního vzdělávání nesouhlasí.

Jaký má vliv vzdělání učitelů mateřských škol na jejich názory týkající se povinné školní docházky?

Výzkum prokázal, že učitelky mateřských škol se středním vzděláním ve větší míře souhlasí se zavedením povinného předškolního vzdělávání než učitelky mateřských škol s vysokoškolským vzděláním, které ve větší zastávají názor, že délka povinné školní docházky by měla být 9 let. Z toho vyplývá, že učitelky mateřských škol zastávají názor, že díky desetileté povinné školní docházce, která tak vznikla s legislativní změnou o povinném předškolním vzdělávání, dochází ke zvýšení celkové úrovně vzdělání dítěte, učitelky s vysokoškolským vzděláním nikoli. Avšak nebylo prokázáno, jaký vliv má vzdělání učitelek mateřských škol na jejich názory týkajících se zavedení povinného předškolního vzdělávání, neboť se ve stejné míře shodují učitelky se středním vzděláním s učitelkami s vysokoškolským vzděláním na tom, zda souhlasí s legislativní změnou o povinném předškolním vzdělávání.

5.5.2 Limity výzkumu

Není možné, aby výsledky výzkumu byly zobecněny, jelikož výzkumný vzorek není reprezentativní. Vzhledem k výzkumnému nástroji, kterým byl v rámci tohoto výzkumu dotazník, by možná bylo vhodné upravit či přidat některé otázky, což se však během předvýzkumu neprokázalo. Do budoucna by také možná bylo vhodné provést kvalitativní typ výzkumu, kdy by bylo možné prostřednictvím interview s učitelkami získat podrobnější in-

formace týkající se povinného předškolního vzdělávání, než byly získány prostřednictvím dotazníku.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala především legislativní změnou spojenou s předškolním vzděláváním, konkrétně s povinným předškolním vzděláváním. Díky této změně se stal poslední rok předškolního vzdělávání, který byl doposud nepovinný, od září roku 2017 povinným, tudíž došlo k prodloužení povinné školní docházky na 10 let. Jelikož je tato změna úzce spjata s mateřskými školami, tudíž i s učitelkami, které v nich pracují, tak jsou názory těchto učitelek na tuto změnu podstatným aspektem hodnocení povinného předškolního vzdělávání.

Bakalářská práce byla rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je zaměřena na teoretická východiska povinné školní docházky jako takové a poté se blíže zaměřuje na povinnost vzdělávání dětí od 5 let, tedy na povinné předškolní vzdělávání. V praktické části se jednalo o kvantitativní typ výzkumu, kdy zvolenou výzkumnou metodou byl dotazník, pomocí kterého byly zjišťovány názory učitelek mateřských škol na danou problematiku. Jak už bylo řečeno, výzkumný soubor tvořily učitelky mateřských škol ze Zlínského kraje České republiky. Výzkumný soubor byl vytvořen dostupným výběrem.

Osloveno bylo celkem 65 učitelek mateřských škol ze Zlínského kraje, kdy celkový počet respondentů byl 55 učitelek mateřských škol. V tomto případě návratnost činila 84,62 %. Jednalo se o zcela anonymní výzkumný nástroj.

Dotazník byl zpracován pomocí tabulek a následného vytvoření grafů, což umožňuje, že je možné se snáze ve výsledcích orientovat. Výsledky dotazníkového šetření naznačují, jaké jsou názory učitelek mateřských škol na povinné předškolní vzdělávání a povinnou školní docházku a jaká úskalí se s ním pojí.

Z výsledků vyplývá, že legislativní změna spojená s povinným předškolním vzděláváním je učitelkami mateřských škol spíše nepřijímána. Pak je vhodné si položit otázku, z jakého důvodu jsou učitelky mateřských škol proti zavedení povinného předškolního vzdělávání. V každém případě je dobré si uvědomit, že každá změna ať už dřív nebo později nás posune určitým směrem kupředu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) Balestrino, A., Grazzini, L., & Luporini, A. (2017). A normative justification of compulsory education. *Journal of Population Economic*, 30(2), 537–567.
- 2) Bednářová, J., & Šmardová, V. (2010). *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press.
- 3) Budíková, J., Krušinová, P., & Kuncová, P. (2004). *Je vaše dítě připraveno do první třídy?: co potřebuje budoucí prvňáček umět a znát*. Brno: Computer Press.
- 4) Dandová, E., Kropáčková, J., Nádvorníková, H., Pravcová, D., & Příkazská, I. (2018). *Školní zralost a odklady školní docházky*. Praha: Raabe.
- 5) Fraiss, J. (2005). *Reformy Marie Terezie a Josefa II. (nejen v českých a moravských zemích)*. Třebíč: Akcent.
- 6) Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu (2., rozš. české vyd.)*. Brno: Paido.
- 7) Jůva, V., & Jůva, V. (2007). *Stručné dějiny pedagogiky (6., rozš. vyd.)*. Brno: Paido.
- 8) Kasper, T., & Kasperová, D. (2008). *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada.
- 9) Kendíková, J. (2018). *Rok I.: změny v legislativě na příkladech ze školní praxe*. Praha: Pasparta.
- 10) Kolláriková, Z., & Pupala, B. (2010). *Předškolní a primární pedagogika = Předškolní a elementární pedagogika*. Praha: Portál.
- 11) Koťátková, S. (2008). *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada.
- 12) Králíková, M., Nečesaný, J., & Spěváček, V. (1977). *Nástin vývoje všeobecného vzdělávání v českých zemích*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- 13) Kropáčková, J. (2008). *Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let*. Praha: Portál.
- 14) Majerčíková, J., Kasáčová, B., & Kočvarová, I. (2015). *Předškolní edukace a dítě: výzvy pro pedagogickou teorii a výzkum*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií.

- 15) Morkes, F. (2010). Proměny povinné školní docházky. *Učitelství: týdeník pro učitele a přátele školy*, 113(33), 16–17.
- 16) Němec, J. (2005). *Včela má pilu, aneb, Přípravné třídy pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí*. Brno: Masarykova univerzita.
- 17) Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- 18) Pemová, T., & Ptáček, R. (2013). *Soukromá a firemní školka od A do Z: jak založit a provozovat soukromé nebo firemní zařízení předškolní výchovy*. Praha: Grada.
- 19) Petruš-Kicková, P., & Těthalová, M. (2017). Předškolní vzdělávání prochází velkými změnami. *Informatorium 3–8: časopis pro mateřské školy a školní družiny*, 24(4), 8–10.
- 20) Pikartová, T. (2017). Nový školní rok přináší žákům i učitelům mnohé změny. *Týdeník Školství*, 25(27), 3.
- 21) Pilbauerová, J. (2004). Povinná školní docházka. *Učitelství: týdeník pro učitele a přátele školy*, 107(23), 23.
- 22) Sabová, R. (2017). *Spolupráce pedagogicko-psychologických poraden a mateřských škol v povinném roce předškolního vzdělávání* (Bakalářská práce). Dostupné z https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/186405/37575918/?q=%7B%22_____searchform___search%22%3A%22Delegov%5Cu00e1n%5Cu00ed+v+%5Cu0159%5Cu00edd%5Cu00edc%5Cu00ed+pr%5Cu00e1ci+%5Cu0159editel%5Cu016f+mate%5Cu0159sk%5Cu00fdch+%5Cu0161kol+2011%22%2C%22_____searchform___but-search%22%3A%22Vyhledat%22%2C%22PNzzpSearchListbasic%22%3A%2215%22%7D&lang=cs
- 23) Simonová, J., Potužníková, E., & Straková, J. (2017). Poslání a aktuální problémy předškolního vzdělávání – postoje a názory ředitelek mateřských škol. *Orbis Scholae*, 11(1), 71–92.
- 24) Šmelová, E., & Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál.
- 25) Špaňhřelová, I. (2004). *Dítě v předškolním období*. Praha: Mladá fronta.

- 26) Štefflová, J. (2015). Povinná docházka mateřinkám navzdory. *Učitelské noviny: týdeník pro učitele a přátele školy*, 118(34), 7.
- 27) Štverák, V. (1983). *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: SPN.
- 28) Štverák, V., & Čadská, M. (1999). *Stručný průvodce dějinami pedagogiky* (2., dopl. vyd.). Praha: Karolinum.
- 29) Těthalová, M. (2015). Povinná předškolní docházka. Ano, či ne? *Informatorium 3–8: časopis pro mateřské školy a školní družiny*, 22(4), 14–15.
- 30) Těthalová, M. (2017). Do mateřské školy povinně. Už od září 2017. *Informatorium 3–8: časopis pro mateřské školy a školní družiny*, 24(4), 14–16.
- 31) Tomášová, A. (2012). *Mateřskou školou ke školní připravenosti*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta.
- 32) Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

KSČ Komunistická strana Československa

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

ÚV KSČ Ústřední výbor Komunistické strany Československa

.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Četnost respondentů podle místa působení	30
Graf 2	Četnost respondentů podle úrovně dosaženého vzdělání	30
Graf 3	Význam mateřské školy pro dítě	31
Graf 4	Funkce mateřské školy ve výchově dítěte	32
Graf 5	Pozitiva povinného předškolního vzdělávání	33
Graf 6	Negativa povinného předškolního vzdělávání	34
Graf 7	Mateřská škola jako příprava na vstup do povinného vzdělávání	34
Graf 8	Dětská skupina jako náhrada mateřské školy	35
Graf 9	Přípravné třídy pro všechny děti	35
Graf 10	Více pozornosti dětem v posledním povinném ročníku mateřské školy	36
Graf 11	Dostatečná délka povinné školní docházky	37
Graf 12	Nutnost povinné školní docházky	37
Graf 13	Vliv povinné desetileté školní docházky na úroveň vzdělání dítěte	38
Graf 14	Vyjádření souhlasu/nesouhlasu s povinným předškolním vzděláváním	38
Graf 15	Význam mateřské školy pro dítě z pohledu učitelek z měst	39
Graf 16	Význam mateřské školy pro dítě z pohledu učitelek z obcí	39
Graf 17	Funkce mateřské školy ve výchově dítěte z pohledu učitelek z měst	40
Graf 18	Funkce mateřské školy ve výchově dítěte z pohledu učitele z obcí	40
Graf 19	Pozitiva povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z měst	41
Graf 20	Pozitiva povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z obcí	42
Graf 21	Negativa povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z měst	43
Graf 22	Negativa povinného předškolního vzdělávání z pohledu učitelek z obcí	43
Graf 23	Mateřská škola jako příprava na vstup do povinného vzdělávání z pohledu učitelek z měst	44

Graf 24	Mateřská škola jako příprava na vstup do povinného vzdělávání z pohledu učitelek z obcí	44
Graf 25	Dětská skupina jako náhrada mateřské školy z pohledu učitelek z měst	45
Graf 26	Dětská skupina jako náhrada mateřské školy z pohledu učitelek z obcí	45
Graf 27	Přípravné třídy pro všechny děti z pohledu učitelek z měst	45
Graf 28	Přípravné třídy pro všechny děti z pohledu učitelek z obcí	46
Graf 29	Více pozornosti dětem v posledním povinném ročníku mateřské školy z pohledu učitelek z měst	46
Graf 30	Více pozornosti dětem v posledním povinném ročníku mateřské školy z pohledu učitelek z obcí	47
Graf 31	Vyjádření souhlasu/nesouhlasu s povinným předškolním vzděláváním z pohledu učitelek z měst	47
Graf 32	Vyjádření souhlasu/nesouhlasu s povinným předškolním vzděláváním z pohledu učitelek z obcí	48
Graf 33	Ověření hypotézy H1	48
Graf 34	Ověření hypotézy H2	49
Graf 35	Ověření hypotézy H3	49
Graf 36	Ověření hypotézy H4	50
Graf 37	Ověření hypotézy H5	50
Graf 38	Ověření hypotézy H6	51
Graf 39	Ověření hypotézy H7	51
Graf 40	Ověření hypotézy H	52

SEZNAM PŘÍLOH

P I Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážená paní učitelko,

v rámci mého výzkumného šetření týkajícího se povinné desetileté školní docházky, bych Vás ráda touto cestou požádala o vyplnění krátkého dotazníku týkajícího se této problematiky. Jedná se o anonymní dotazník, který bude sloužit pouze k výzkumným účelům mé bakalářské práce. Prosím Vás o pravdivé vyplnění tohoto dotazníku.

Děkuji za Vaši ochotu, trpělivost a čas strávený nad tímto dotazníkem.

Nikola Křivánková

1. Kde působíte jako učitelka?

- město
- obec

2. Jakého stupně vzdělání jste dosáhla?

- střední vzdělání s maturitou
- vysokoškolské vzdělání prvního stupně (Bc.)
- vysokoškolské vzdělání druhého stupně (Mgr.)

3. Jaký význam má mateřská škola pro dítě?

- významný, pokud respektuje přirozené potřeby dítěte
- významný, i když nerespektuje přirozené potřeby dítěte
- nepodstatný, i když respektuje přirozené potřeby dítěte
- nepodstatný, i když nerespektuje přirozené potřeby dítěte
- nedokážu se vyjádřit

4. Jakou zastává mateřská škola funkci ve výchově dítěte?

- nahrazuje výchovu dítěte v rodině
- pouze doplňuje výchovu dítěte v rodině
- nedokážu se vyjádřit

5. V čem spatřujete pozitiva povinného předškolního vzdělávání?

6. V čem spatřujete negativa povinného předškolního vzdělávání?

7. Jaká je podle Vás dostatečná délka povinné školní docházky?

Vyjádřete, prosím, své stanovisko k uvedeným výrokům.

8. Mateřská škola je přípravou dítěte na vstup do povinného vzdělávání.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit

9. Zavedení povinné školní docházky považuji za nutnost.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit

10. Plnění povinného předškolního vzdělávání docházkou do dětské skupiny považuji za adekvátní náhradu docházky do mateřské školy.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit

11. Povinná desetiletá školní docházka zvyšuje celkovou úroveň vzdělání dítěte.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit

12. Navštěvovat přípravné třídy by mělo být povoleno nejen dětem s odkladem školní docházky.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit

13. Dětem, které poprvé nastoupily do mateřské školy až v posledním povinném ročníku, by měla mateřská škola věnovat více pozornosti.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit

14. Legislativní změnu platnou od září roku 2017, tedy zavedení posledního povinného ročníku v mateřské škole, považuji za nezbytnou v rámci povinné školní docházky.

- souhlasím
- nesouhlasím
- nedokážu se vyjádřit